

سازمان‌های بین‌المللی

پولی و مالی

یگانه موسوی جهرمی

تهیه کننده:

دکتر میرزا حسن حسینی

فهرست

فصل اول : صندوق بین المللی پول

فصل دوم : بانک جهانی

فصل سوم : سایر مؤسسات گروه بانک جهانی

کلیات درس

هدف از تدوین این کتاب آشنایی دانشجو با صندوق بین المللی پول،
مؤسسات بانکی از جمله بانک جهانی و سایر مؤسسات مالی و پولی
می باشد.

فصل اول

صندوق بین المللی پول

در اوج جنگ جهانی دوم یعنی در سالهای اولیه دهه 1940، تلاشهای زیادی برای ایجاد یک سیستم بانبات و آزاد پولی صورت گرفت. در این راستا چهار طرح عنوان شد:

➤ طرح هری دکستروایت معاون وزیر خزانهداری ایالات متحده آمریکا در فوریه 1942 ارائه گردید. عنوان طرح وایت «پیش نویس اولیه پیشنهاد تأسیس صندوق تثبیت ملل و بانک ترمیم و توسعه ملل» بوده است.

➤ طرح جان میناردکینز مشاور خزانهداری انگلستان و اقتصاددانان مشهور، در فوریه 1942 تحت عنوان اتحادیه پایاپای (پولی) بین المللی ارائه گردید.

➤ دولت فرانسه نیز در ماه مه 1943 طرحی را تحت عنوان «مناسبات پولی بین المللی» ارائه کرد.

➤ در ژوئیه 1943 طرحی تحت عنوان «اتحادیه مبادلات بین المللی» توسط دولت کانادا ارائه گردید.

مقر صندوق بین المللی

مقر کنونی صندوق بین المللی پول در آمریکا که بیشترین سهمیه را دارد، در شهر واشنگتن DC ، واقع شده است. با وجودی که صندوق وابسته به سازمان ملل متحد است ولی در اداره امور و وظایف خود کاملاً از سازمان ملل متحد مستقل است. به علاوه صندوق از نظر حقوقی دارای شخصیت حقوقی کامل بوده و برای بستن قرارداد، فروش اموال منقول و غیرمنقول و سایر اقدامات حقوقی دارای صلاحیت است. همچنین اموال، پرونده‌ها و دارائیهای صندوق در سراسر اقدامات قضایی، تصرف، کاوش و ... از مصونیت برخوردار است. درآمدها و دارائیهای صندوق مشمول هیچگونه مالیات و یا عوارض گمرکی نمی باشد.

جدول شماره (۱) فهرست کشورهای عضو و سهمیه آنها در ابتدای تأسیس صندوق بین‌المللی پول^۱

کشور	سهمیه (میلیون دلار)	کشور	سهمیه (میلیون دلار)
استرالیا	۲۰۰	هند	۴۰۰
بلژیک	۲۲۵	ایران	۲۵
بلیوی	۱۰	عراق	۸
برزیل	۱۵۰	لیبریا	۰/۵
کانادا	۳۰۰	لوگزامبورگ	۱۰
شیلی	۵۰	مکزیک	۹۰
چین	۵۵۰	هلند	۲۷۵
کلمبیا	۵۰	زلاند جدید	۵۰
کاستاریکا	۵۰	نیکاراگوئه	۲
کوبا	۵۰	نروژ	۵۰
چکسلواکی	۱۲۵	پاناما	۰/۵
دانمارک	*	پاراگوئه	۲
جمهوری دومینیکن	۵	پرو	۲۵
اکوادور	۵	فیلیپین	۱۵
مصر	۲۵	لهستان	۱۲۵
السالوادور	۲/۵	آفریقای جنوبی	۱۰۰
اتیوپی	۶	اتحاد جماهیر شوروی	۱۲۰۰
فرانسه	۲۵۰	بریتانیای کبیر	۱۳۰۰
یونان	۲۰	ایالات متحده آمریکا	۲۷۵۰
گواتمالا	۵	اروگوئه	۱۵
هائیتی	۵	ونزوئلا	۱۵
هندوراس	۲/۵	برگسلاوی	۶۰
ایسلند	۱		

جدول شماره (1) فهرست اسامی کشورهای عضو و سهمیه هر یک را
در ابتدای تأسیس صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد:

اهداف صندوق بین‌المللی پول

بر طبق ماده (1) اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، اهداف این موسسه عبارتند از:

- ✍ تدوین مقررات نظام پولی بین‌المللی و نظارت بر اجرای صحیح این مقررات
- ✍ گسترش همکاری‌های پولی بین‌المللی و فراهم کردن امکانات جهت تبادل نظر و تشریک مساعی در مسائل پول بین‌المللی
- ✍ تهیه منابع از طریق اعطای وام‌های کوتاه مدت و میان مدت به کشورهای عضو به منظور تأمین مالی عدم تعادلهای موقتی تراز و کمک به کاهش عدم تعادلهای مزمن و

ساختاری

دومین اصلاح اساسنامه در آوریل 1978 انجام گرفت. این اصلاحیه پس از فروپاشی سیستم نرخهای ارز ثابت صورت گرفت. مهمترین اهدافی که در دومین اصلاحیه اساسنامه صندوق بین‌المللی پول ذکر شد، عبارتند از :

■ آزادی اعضا در انتخاب ترتیبات ارزی دلخواه به رسمیت شناخته شد منتهی تحت نظارت صندوق

■ کاهش تدریجی نقش طلا به عنوان دارایی ذخیره‌ای

■ ترویج و ارتقای راههای استفاده از حق برداشت مخصوص (SDR) که بتواند دارایی ذخیره‌ای اصلی در سیستم پولی بین‌المللی محسوب شود

■ مدرنیزه کردن فعالیتهای مالی و سازمان صندوق بین‌المللی پول

سازمان و تشکیلات صندوق

صندوق بین‌المللی پول دارای تعدادی عضو، هیأت نمایندگان، هیأت مدیره، مدیر عامل، کارکنان و دو کمیته توسعه و کمیته موقت می‌باشد

اعضاء صندوق

اعضاء اصلي صندوق بين المللي پول کشورهاي هستند که در کنفرانس برتن وودز در سال 1944 شرکت داشته و دولت آنها در دسامبر 1945 عضویت در صندوق را پذیرفتند. اعضايي که صندوق بين المللي پول را تأسيس کردند، 80 درصد سرمايه صندوق را تأمين کرده اند.

عضویت

عضویت در صندوق بین‌المللی پول برای هر کشوری که در مناسبات خارجی استقلال داشته باشد و اساسنامه صندوق را بپذیرد و آمادگی انجام تعهدات ناشی از عضویت در صندوق را داشته باشد، آزاد و امکان‌پذیر است.

تعهدات ناشی از عضویت

این تعهدات طبق ماده چهارم بخش اول اساسنامه صندوق بین‌المللی پول عبارتند از:

• هر کشور با توجه به شرایط خاص خود سعی خواهد کرد سیاستهای اقتصادی و مالی‌ای اتخاذ نماید که با پیشبرد رشد منظم اقتصادی همراه با ثبات معقول قیمتها منطبق باشد.

• با تقویت مبانی اقتصادی و مالی و ایجاد یک نظام پولی به صورتی که از بروز اختلالات زیان‌بخش جلوگیری نماید شرایط لازم را برای ایجاد ثبات اقتصادی به وجود خواهد آورد.

• از مداخله بی‌رویه در نرخ ارزها یا نظام پولی بین‌المللی به منظور جلوگیری از ایجاد توازن صحیح در تراز پرداختها یا کسب مزیت رقابت غیر عادلانه نسبت به سایر اعضا اجتناب خواهد کرد.

• سیاستهای ارزی خود را با تعهدات مندرج در این بخش مطابقت خواهد داد.

سهامیه

هر یک از اعضا در صندوق بین‌المللی پول دارای یک سهامیه معینی است که به مانند حق اشتراکی است که اعضا به صندوق می‌پردازند. این سهامیه منبع اصلی تأمین مالی صندوق است.

سهامیه در حال حاضر بر حسب حق برداشتن مخصوص (SDR) است. سهامیه هر عضو مشخص کننده موارد زیر است:

← قدرت رأی و نفوذ هر عضو در تصمیمات صندوق

← میزان تخصیص حق برداشت مخصوص (SDR) به عضو

← حداکثر دسترسی هر کشور عضو به منابع مالی صندوق

اکنون مجموع سهمیه‌های هفت کشور عمده سرمایه‌داری جهان یعنی ایالات متحده آمریکا، انگلیس، آلمان، فرانسه، ژاپن، کانادا و ایتالیا به اضافه سهمیه عربستان سعودی، پنجاه درصد (50%) از سرمایه صندوق بین‌المللی پول را تشکیل می‌دهند.

اعضای صندوق و میزان سهمیه آن‌ها در پایان آوریل 1993

میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور	میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور
۱۳۵/۱۰	۲۷- کامرون	۱۲۰/۲	۱- افغانستان
۲۳۲۰/۳	۲۸- کانادا	۳۵/۳	۲- آلبانی
۷	۲۹- کبک ورد	۹۱۴/۲	۳- الجزایر
۲۱/۲	۳۰- آفریقای مرکزی	۲۰۷/۳	۴- آنگولا
۲۱/۳۰	۳۱- چاد	۸/۵	۵- آنتیگوا باربودا
۶۲۱/۷۰	۳۲- شیلی	۱۵۷۳/۷	۶- آرژانتین
۳۳۸۵/۲۰	۳۳- چین	۶۷/۵	۷- ارمنستان
۵۶۱/۳۰	۳۴- کلمبیا	۲۳۳۳/۲	۸- استرالیا
۶/۵۰	۳۵- کامروس	۱۱۸۸/۳	۹- اطریش
۵۷/۹۰	۳۶- کنگو	۱۱۷	۱۰- آذربایجان
۱۱۹	۳۷- کاستاریکا	۹۴/۹	۱۱- باهاما
۲۳۸/۲	۳۸- ساحل عاج	۸۲/۸	۱۲- بحرین
۲۶۱/۶	۳۹- کرواتی	۳۹۲/۵	۱۳- بنگلادش
۱۰۰	۴۰- قبرص	۲۸/۹	۱۴- بارابادوس
۵۸۹/۶	۴۱- چک	۲۸۰/۲	۱۵- روسیه سفید
		۳۱۰۲/۳	۱۶- بلژیک
۱۰۶۹/۹	۴۲- دانمارک	۱۳/۵	۱۷- بلیز
۱۱/۵	۴۳- جیبوتی	۲۵/۳	۱۸- بنین
۶	۴۴- دومینیکا	۲/۵	۱۹- بوتان
۱۵۸/۸	۴۵- دومینیک	۱۲۶/۲	۲۰- بولیوی
۲۱۹/۲۰	۴۶- اکوادور	۳۶/۶	۲۱- بونسایرا
۶۷۸/۲۰	۴۷- مصر	۲۱۷۰/۸	۲۲- برزیل
۱۲۵/۶۰	۴۸- السالوادور	۲۶۲/۹	۲۳- بلغارستان
۲۲/۳۰	۴۹- گینه اکوادور	۲۴/۲	۲۴- بوریکنافاسو
۲۶/۵۰	۵۰- استونی	۵۷/۲	۲۵- برونئی
۹۸/۳۰	۵۱- اتیوپی	۲۵	۲۶- کامبوجیا

اعضای صندوق و میزان سهمیه آن‌ها در پایان آوریل 1993

میزان سهمیه (به میلیون دلار)	نام کشور	میزان سهمیه (به میلیون دلار)	نام کشور
۸۳۱/۵۰	۷۸- ژاپن	۵۱/۱۰	۵۲- فرانس
۱۲۱/۷۰	۷۹- آلمان	۸۶/۸۰	۵۳- کانادا
۳۳۷/۵۰	۸۰- ایالات متحده	۷۳۲/۶۰	۵۴- ایتالیا
۱۹۹/۲۰	۸۱- انگلیس	۱۱۰/۳۰	۵۵- آلمان غربی
۴	۸۲- کره جنوبی	۲۲/۹۰	۵۶- اسپانیا
۷۹۱/۶۰	۸۳- سوئد	۸۳۱/۵۰	۵۷- اتریش
۹۹۵/۲۰	۸۴- سوئیس	۱۱۱	۵۸- نروژ
۶۲/۵۰	۸۵- فنلاند	۲۷۲	۵۹- دانمارک
۳۹/۱۰	۸۶- هلند	۵۸۷/۳۰	۶۰- یونان
۹۱/۵۰	۸۷- بلژیک	۸/۵۰	۶۱- ایالات متحده آمریکا
۷۸/۸۰	۸۸- ایسلند	۱۵۲/۸۰	۶۲- نیوزیلند
۲۲/۹۰	۸۹- ایتالیا	۷۸/۷۰	۶۳- ژاپن
۷۱/۳۰	۹۰- آلمان غربی	۱۰/۵۰	۶۴- سوئد
۸۱۷/۶۰	۹۱- آمریکا	۶۷/۲۰	۶۵- انگلیس
۱۰۳/۵۰	۹۲- ایتالیا	۳۲/۱۰	۶۶- فرانسه
۱۲۵/۵۰	۹۳- آلمان شرقی	۹۵	۶۷- فنلاند
۲۲/۵۰	۹۴- سوئیس	۱۵۲/۸۰	۶۸- ایالات متحده آمریکا
۹۰/۲۰	۹۵- آلمان غربی	۸۵/۳۰	۶۹- دانمارک
۵۰/۶۰	۹۶- سوئد	۲۰۵۲/۵۰	۷۰- فنلاند
۸۳۲/۸۰	۹۷- بلژیک	۱۹۹۷/۶۰	۷۱- آلمان غربی
۵/۵۰	۹۸- آمریکا	۱۰۰۹/۵۰	۷۲- اتریش
۶۸/۶۰	۹۹- سوئیس	۵۰۴	۷۳- سوئد
۶۷/۵۰	۱۰۰- ایسلند	۵۲۵	۷۴- ایتالیا
۲/۵۰	۱۰۱- آلمان غربی	۶۶۶/۲۰	۷۵- سوئیس
۳۷/۵۰	۱۰۲- سوئیس	۲۵۹۰/۷۰	۷۶- ایتالیا
۷۲/۳۰	۱۰۳- سوئیس	۲۰۰/۹۰	۷۷- ایالات متحده آمریکا

اعضای صندوق و میزان سهمیه آن‌ها در پایان آوریل 1993

میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور	میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور
59/50	۱۳۰- رومانی	۱۸۳۳/۳۰	۱۰۴- مکزیک
6/50	۱۳۱- کیت و نوری	۹۰	۱۰۵- مالدیوا
۱۱	۱۳۲- سنت لوسیا	۳۵/۱۰	۱۰۶- موزامبیک
۶	۱۳۳- سنت وینسنت	۳۳۷/۹۰	۱۰۷- مراکش
۱۰	۱۳۴- سنت مارتن	۵۴	۱۰۸- موریتانیا
۵/۵	۱۳۵- سانتو تام و پرنسیپ	۱۸۳/۹۰	۱۰۹- میانمار
51۳۰/۶۰	۱۳۶- عربستان سعودی	۹۹/۶۰	۱۱۰- تایلند
۲۱۸/۹۰	۱۳۷- سنگال	۵۴	۱۱۱- نیپال
۶	۱۳۸- سی چاد	۳۳۳۳/۳۰	۱۱۲- هند
5۷/۹۰	۱۳۹- سیرالئون	۶5۰/۱۰	۱۱۳- نیوزیلند
۳2۷/۶۰	۱۴۰- سنگاپور	۹۶/۱۰	۱۱۴- نیکاراگوئه
۳2۷/۳۰	۱۴۱- اسلواکی	۳۸/۳۰	۱۱۵- نیجر
۱5۰/5۰	۱۴۲- اسلونی	۱۳۸۱/۶۰	۱۱۶- نیجریه
۷/5۰	۱۴۳- جزایر سلیمان	۱۱۰۳/۶۰	۱۱۷- لیبی
۳5/۳۰	۱۴۴- سومالی	۱۱۹/۳۰	۱۱۸- عمان
۱۳52/۳۰	۱۴۵- آفریقای جنوبی	۱52/۳۰	۱۱۹- پاکستان
۱۲۲5/۶۰	۱۴۶- اسپانیا	۱۳۹/۶۰	۱۲۰- پاناما
۳۰۳/۶۰	۱۴۷- سری لانکا	۷۳/۱۰	۱۲۱- وائینگتون
۱2۹/5۰	۱۴۸- سودان	۶۳/۱۰	۱۲۲- پراگوئه
۳5/۳۰	۱۴۹- سوری نام	۳6۶/۱۰	۱۲۳- پرو
۳9/5۰	۱۵۰- سورینام	۶۳۳/۳۰	۱۲۴- فیلیپین
۱5۱۲	۱۵۱- سوئد	۹۸۸/5	۱۲۵- بلغارستان
۳۳۷/۳۰	۱۵۲- سوئیس	55۷/۶۰	۱۲۶- بریتانیا
۱۳۹/۱۰	۱۵۳- سوریه	۱۹۰/5۰	۱۲۷- قطر
۴۰	۱۵۴- تاجیکستان	۱5۳/۱۰	۱۲۸- رومانی
۱۳۶/۹۰	۱۵۵- تانزانیا	۳۳۱۳/۳۰	۱۲۹- روسیه

اعضای صندوق و میزان سهمیه آن‌ها در پایان آوریل 1993

میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور	میزان سهمیه (به میلیون SDR)	نام کشور
		573/9-	۱۵۶- تایلند
۱۷۶/۸-	۱۷۲- ویتنام	52/3-	۱۵۷- تونگو
۸/۵-	۱۷۳- سومالی غربی	5	۱۵۸- تونکا
۱۷۶/۵-	۱۷۴- یمن	236/۸-	۱۵۹- ترینیداد و توباگو
-	۱۷۵- یوگسلاوی	3۰۶	۱۶۰- تونس
291	۱۷۶- زئیر	622	۱۶۱- ترکیه
27۰/3-	۱۷۷- زامبیا	28	۱۶۲- ترکمنستان
261/3-	۱۷۸- زیمبابوه	123/9-	۱۶۳- لوگاندا
11/5	۱۷۹- ارجنتره	997/3-	۱۶۴- اوکراین
		292/1-	۱۶۵- امارات متحده عربی
		712/6-	۱۶۶- بریتانیا
			۱۶۷- آمریکا
		26526/۸-	(ایالات متحده)
		225/3-	۱۶۸- لوزوگوئه
		199/5-	۱۶۹- لزیستان
		12/5-	۱۷۰- وناتو
		1951/3-	۱۷۱- ونزوئلا

تعهدات اعضاء

تعهدات اعضاء به دو دسته تقسيم مي شود، يكي تعهدات خاص و ديگري تعهدات عام.

الف) تعهدات خاص

از آنجا که هدف اصلي از تشكيل صندوق بين المللي پول ايجاد یک نظام با ثبات پولي بين المللي بوده تا کشورها بتوانند در سايه چنین نظامي به آساني به مبادله کالا، خدمات و سرمايه بپردازد، از اينرو هر یک از کشورهاي عضو صندوق متعهد مي باشند که با صندوق بين المللي پول و ساير اعضاء در برقراري ترتيبات منظم ارزي و ثبات نرخها همکاري کنند. در اين رابطه موارد خاصي مطرح است که اعضاي صندوق ملزم به

رعایت آنها می باشند

موارد خاص

اعضای صندوق می‌بایست در اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و مالی متناسب با رشد منظم اقتصادی منطبق با ثبات قیمت‌ها کوشش نمایند.

هر یک از کشورهای عضو صندوق می‌باید در ایجاد یک نظام پولی مناسب و تقویت مبانی اقتصادی و مالی از بروز اختلافات زیان‌بخش جلوگیری نمایند.

اعضای صندوق می‌باید نوعی سیاست‌های ارزی را اتخاذ کنند که متناسب با تعهدات تعیین شده از طرف صندوق بین‌المللی پول باشد.

تعهدات اعضا

ب) تعهدات عام

هر یک از کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول علاوه بر تعهداتی که در هر مورد از مواد اساسنامه صندوق دارند متعهد به رعایت موارد عمومی زیر نیز می‌باشند:

🌐 اجتناب از اعمال محدودیت در مورد پرداخت‌های جاری

🌐 قبول قابلیت تبدیل موجودیهای خارج از کشور عضو

🌐 اجتناب از اقدامات تبعیضی و رویه‌های چند نرخ

🌐 دادن آمار و اطلاعات در حد مقدمات در زمینه‌های زیر:

موارد تعهد آمار و اطلاعات

■ موجودی رسمی طلا و ارز در داخل و خارج از کشور

■ موجودی طلا و ارز نزد موسسات بانکی و مالی (غیر از موسسات

رسمی) در داخل و خارج از کشور

■ تولید طلا

■ صادرات و واردات طلا با قید کشورهای مقصد و مبدأ

■ کل صادرات و واردات کالا با ذکر ارزش آنها بر حسب پول کشورهای

مقصد و مبدأ

موارد تعهد آمار و اطلاعات

■ موازنه پرداختها شامل تجارت کالا و خدمات، معادلات طلا، انتقالات سرمایه و سایر

اقلام

■ سرمایه‌گذاری کشورهای دیگر در کشور مربوطه و سرمایه‌گذاری خارج از کشور

عضو

■ درآمد ملی

■ شاخص قیمت شامل شاخص بهای کالاها در بازار عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و قیمت

کالاهای صادراتی و وارداتی

■ نرخ خرید و فروش ارز

■ کنترل‌های ارزی

هیئت نمایندگان

عالیترین مرجع تصمیم‌گیری در صندوق بین‌المللی پول، هیئت نمایندگان می‌باشد این هیئت از یک نماینده اصلی (رئیس بانک مرکزی یا وزیر دارائی) و یک عضو علی‌البدل که توسط نمایندگان اصلی انتخاب نمی‌شوند و می‌توانند پست خود را تا معرفی نماینده بعدی حفظ نمایند، هیئت نمایندگان دارای تمام قدرت و اختیارات لازم است به استثنای آنهایی که مطابق با اساسنامه صندوق به هیئت مدیره واگذار شده است.

هیئت مدیره

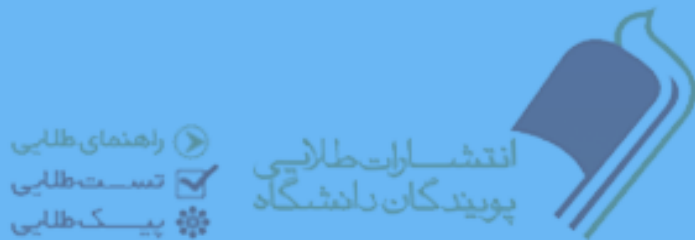
طبق اساسنامه صندوق بین‌المللی پول اداره امور و عملیات کلی به عهده هیئت مدیره است. هیئت مدیره مرکب از مدیرعامل و تعدادی مدیر اجرایی است. ریاست هیئت مدیره با مدیرعامل است. انتخابات عمومی هیئت مدیره هر دو سال یکبار انجام می‌شود و برای پرکردن پستهای خالی، انتخابات میان دوره‌ای نیز بطور فوق‌العاده انجام می‌شود. انتخاب مدیرعامل صندوق و انتصاب مربوط به کمیته‌ها از جمله وظایف مدیران اجرایی است.

طبق اساسنامه صندوق، پنج کشور عضو که بالاترین سهمی در صندوق را دارا می باشند، پنج مدیر انتصاب می کنند. در حال حاضر این پنج مدیر توسط کشورهای آلمان، آمریکا، انگلستان، فرانسه و ژاپن انتصاب شده اند.

گروه کشورها

برای تشکیل گروه کشورها به منظور تعیین مدیر اجرایی، هیئت مدیره صندوق بین‌المللی پول ضابطه مدون و خاصی را تدوین نکرده است ولی به طور کلی به لحاظ تجربی در تشکیل گروهها عوامل گوناگونی از قبیل ملاحظات جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی، ملیت و زبان رسمی دخالت داشته‌اند.

عوامل تشکیل گروه ها

الف) ملاحظات جغرافیایی

این عامل اگرچه مورد ملاحظه بوده است ولیکن به هیچ وجه عامل مطلق و تعیین کننده‌ای نبوده است. برای مثال، گروه اوگاندا دربرگیرنده هفده کشور است که تماماً در قاره آفریقا واقع شده‌اند، در صورتی که گروه کانادا علاوه بر اینکه کشورهای آمریکای لاتین و حوزه اقیانوس آرام را در بر می‌گیرد شامل ایرلند جنوبی نیز می‌شود که به لحاظ جغرافیایی فاصله زیادی با کانادا که مدیریت این گروه را عهده‌دار است، دارد.

عوامل تشکیل گروه ها

ب) ملاحظات سیاسی و اقتصادی

تجربه نشان داده است که ملاحظات سیاسی و اقتصادی در تشکیل گروه‌های صندوق بین‌المللی پول از عوامل عمده می‌باشد و لیکن در برخی از موارد به دلیل بوجود آمدن تحولات اساسی سیاسی در بعضی کشورها، تضادهای عمیق سیاسی و اقتصادی مشهودی در مناسبات اعضای برخی گروه‌ها به چشم می‌خورد.

عوامل تشکیل گروه ها

ج) عامل ملیت

این عامل در تشکیل بعضی گروههای صندوق بین المللی پول دخیل بوده است مانند گروه لیبی.

عوامل تشکیل گروه ها

(د) زبان رسمی

عامل دیگری که کشورهای عضو صندوق را در یک گروه گرد آورده است زبان رسمی می باشد برای مثال کشورهای اسپانیولی زبان امریکای لاتین در گروه مکزیک و برزیل استقرار یافته اند.

کمیته 20

وضع مغشوش سیستم پولی جهان پس از لغو قابلیت تبدیل دلار به طلا در اوت 1971، موجب گردید که هیئت نمایندگان صندوق بین‌المللی پول، اصلاح سیستم پولی برتن وودز را به عهده هیئت مدیره صندوق واگذار نماید. به همین منظور کمیته‌ای در ژوئیه 1972 مرکب از 20 نماینده انتخابی یا انتصابی در سطح وزیر یا پست مشابه و با روش انتخاب مدیران اجرایی تشکیل گردید و اولین جلسه آن در 20 سپتامبر 1972 در

واشنگتن تشکیل شد. این کمیته به کمیته 20 معروف شد.

کمیته موقت

کمیته موقت در 20 اکتبر سال 1974 در جلسه سالیانه هیأت نمایندگان بوجود آمد. این کمیته توصیه‌ها و گزارشات خود را در مورد وظایف هیئت نمایندگان در موارد زیر تهیه و تنظیم می‌کند:

■ نظارت بر مدیریت و تنظیم سیستم پولی بین‌المللی

■ ملاحظات در مورد پیشنهادات هیئت مدیره در مورد اصلاح اساسنامه

■ مقابله با خطراتی که سیستم پولی بین‌المللی را تهدید می‌کند

کمیته توسعه

کمیته توسعه در سال 1974 بنا به پیشنهاد و توصیه کمیته 20 تشکیل گردید. این کمیته مأمور بررسی انتقال منابع و ارائه طریق کمکهایی بلندمدت به کشورهای در حال توسعه به خصوص آنهایی که دارای مشکلات شدید تراز پرداختها هستند، شد. اعضای این کمیته از بین هیئت نمایندگان صندوق و بانک جهانی متشکل از وزیران و یا افراد هم تراز آنها انتخاب می‌شوند.

انتخاب اعضاء

روش انتخاب به این ترتیب است که هر کشور یا گروه کشورها که یک مدیر اجرایی انتخاب می‌کنند می‌توانند یک عضو و هفت (7) دستیار برای کمیته توسعه انتخاب کنند. رئیس بانک جهانی و مدیر عامل صندوق نیز در جلسات کمیته توسعه شرکت می‌کنند.

مدیر عامل و کارکنان

مدیر عامل صندوق بین‌المللی پول توسط هیئت مدیره برای پنج سال انتخاب می‌شود. حداقل سن وی باید 65 و حداکثر 70 باشد و به طور سنتی، معمولاً مدیر عامل صندوق از اتباع کشورهای اروپایی صندوق انتخاب می‌شود.

قائم مقام مدیر عامل

انتخاب قائم مقام مدیر عامل صندوق نیز به عهده هیئت مدیره است و از نظر سازمانی ارتباط مشخصی با سایر قسمتهای صندوق ندارد. قائم مقام به عنوان معاون مدیر عامل عمل می‌کند و معمولاً از ایالات متحده آمریکا انتخاب می‌شود و معمولاً مدیر یک دوره قبل آمریکا در صندوق بین‌المللی پول است.

ادارات و دواير صندوق

صندوق داراي پانزده اداره، پنج قسمت عملياتي، سه بخش خدمات ويژه و اطلاعات آماري و پنج بخش منطقه‌اي شامل آفريقا، آسيا، اروپا، خاورميانه و منطقه غرب است. وظيفه ادارات اين پنج منطقه عمدتاً عبارت است از بررسي وضع اقتصادي ممالک تحت حيطه آنها و تنظيم توصيه‌هاي اقتصادي براي ارائه به کشورهاي ذيربط در جهت تأمين اهداف صندوق طبق اساسنامه آن است.

اداره امور مالی

اداره امور مالی، عهده‌دار بررسی جنبه‌های مالی برنامه‌های تثبیت اقتصادی صندوق است و به کشورهای عضو و خاصه کشورهای در حال توسعه کمک‌های کارشناسی و فنی می‌دهد.

اداره حقوقی

اداره حقوقی، مسئول مسائل حقوقی و قضایی صندوق است. این اداره همچنین به دیگر سازمانهای بین المللی و کشورهای عضو، کمکهای کارشناسی و فنی حقوقی ارائه می دهد.

اداره بررسی‌ها

اداره بررسی‌ها، مسئول تحقیق درباره مسائل و سیاست‌های پولی بین‌المللی است.

اداره خزانه

اداره خزانه، مسئول تنظیم سیاست عمومی صندوق و خاصه سیاستهای مالی صندوق است. این اداره کلیه عملیات مالی و معاملات اداره امور عمومی، اداره حق برداشت مخصوص، حسابهای اداره شده وجوه امانی را تحت کنترل و نظارت دارد. هزینه‌های اداری صندوق توسط این اداره پرداخت می‌شود و حسابها و اسناد مالی صندوق در این اداره نگهداری می‌شود.

اداره دبیرخانه

اداره دبیرخانه، مسئول اداره دفاتر هیأت اجرایی و به ویژه رابطه میان مدیران اجرایی و هماهنگ کننده برنامه کاری کارکنان و مدیران است.

دفتر کامپیوتر

دفتر کامپیوتر، خدمات کامپیوتری از جمله تجزیه و تحلیل سیستم‌ها، برنامه‌نویسی، تنظیم اسناد و آموزش استفاده از کامپیوتر به کارکنان را عهده‌دار است.

دفتر زبان های خارجی

دفتر زبان های خارجی، عهده دار ارائه خدمات آموزشی، ترجمه، تفسیر و خدمات مشابه به مدیریت و کارکنان صندوق است.

اداره آمار

اداره آمار، مسئول نگهداری اطلاعات گوناگون مورد نیاز در نشریات صندوق، توسعه روشها و مفاهیم آماری و ارائه کمکهای کارشناسی به ممالک عضو است.

دفتر نمایندگی اروپایی

دفتر نمایندگی اروپایی صندوق که در پاریس قرار دارد عمدتاً بعنوان رابط صندوق با اروپا عمل می‌کند. دفتر نمایندگی صندوق در ژنو بعنوان رابط صندوق با سازمانهای بین‌المللی مستقر در ژنو، بویژه گات و انکتاد فعالیت می‌نماید.

دفتر نمایندگی سازمان ملل

دفتر نمایندگی سازمان ملل، بعنوان رابط صندوق بین المللی پول با سازمان ملل فعالیت دارد.

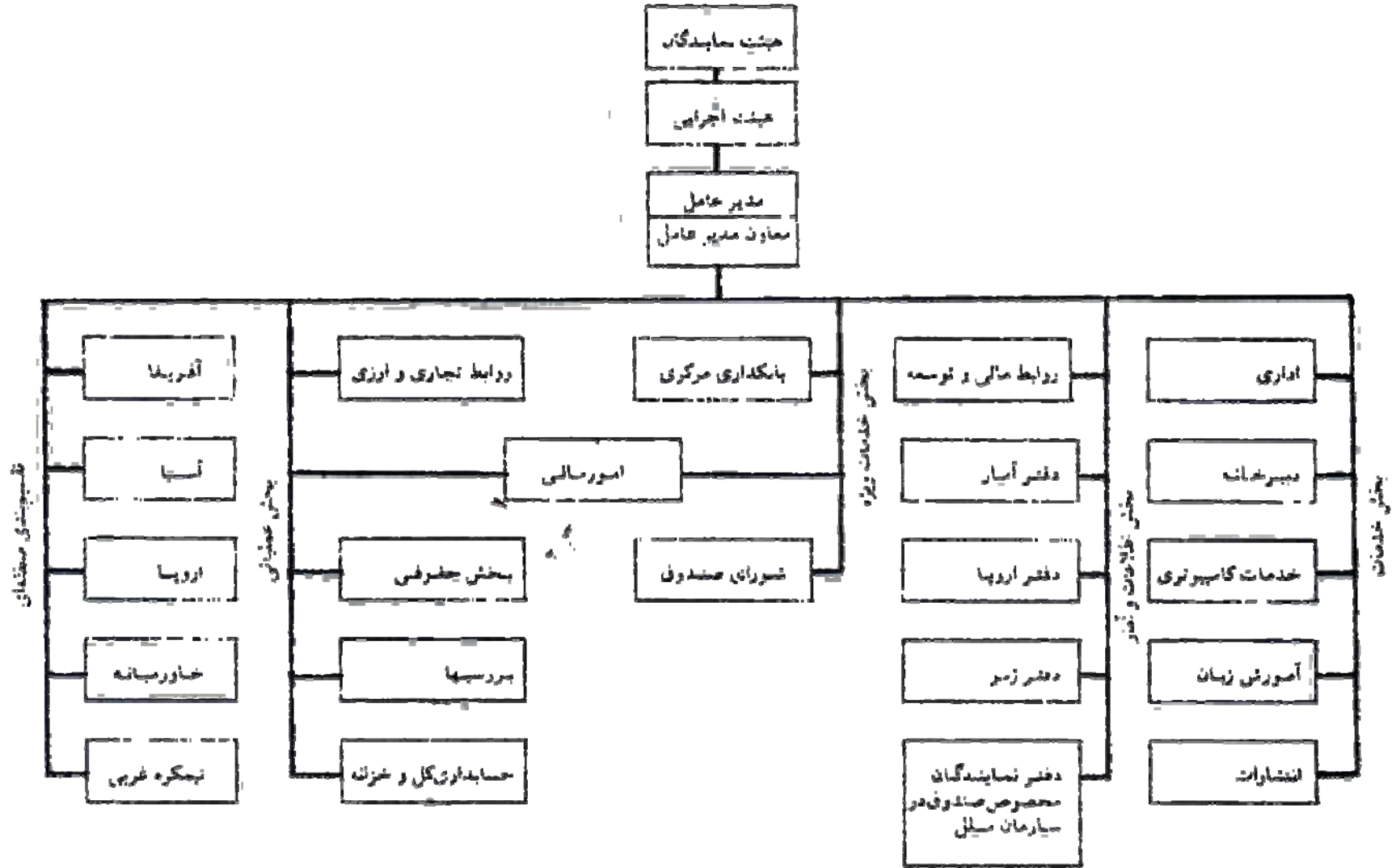

دفتر حسابرسی داخلی

دفتر حسابرسی داخلی، صندوق هم درستی و صحت و سقم کاربرد کنترل‌های اداری و مالی و روش‌های مورد استفاده صندوق را بررسی و به مدیران صندوق گزارش می‌کند.

نمودار سازمانی صندوق بین‌المللی پول

حق برداشت مخصوص

تا پیش از جنگ جهانی اول، طلا بعنوان سبیل قدرت جهانی شناخته می‌شد. لیکن جنگ جهانی اول سرآغاز تضعیف نقش طلا بعنوان معتبرترین پول جهانی بود. در این زمان احتیاج شدید طرفین جنگ به نشر اسکناس جهت برآوردن احتیاجات جنگی از یک سو و محدود بودن عرضه طلا از سوی دیگر سبب شد تا طرفین، سیستم پایه طلا را نادیده بگیرند.

قوانین جدید برای رفع مشکل

در سال 1934 آمریکا برای رفع مشکل و ترمیم و تثبیت دلار، قوانین جدیدی وضع کرد.

قوانین جدید عبارت بودند از:

■ لغو قابلیت تبدیل دلار به طلا جز توسط بانکهای مرکزی جهان

■ موظف کردن مردم آمریکا به تحویل طلا و سکه‌های طلایی خود به دولت آمریکا و

غیر قانونی اعلام کردن استفاده از طلا بعنوان پول در ایالات متحده آمریکا

■ کاهش ارزش دلار به میزان 40 درصد

طبق قرارداد برتن وودز پولهای کشور جهان و تنها عامل باثباتی که باقی مانده بود یعنی دلار آمریکا به یکدیگر پیوند داده شد. طلا از یک طرف نتوانسته بود که نقدینگی لازم را برای رشد اقتصادی فراهم کند و از طرف دیگر ذخائر طلای کشورهای پیشرفته جهان بطور فاحشی نابرابر بود و این امر هدفهای کنفرانس برتن وودز را در زمینه از میان برداشتن بیکاری و رکود اقتصادی در کشورهای مختلف خدشه دار می ساخت. اما نقش طلا را در سیستم پول جهان نمی شد نادیده گرفت و برای حل این مسئله در کنفرانس برتن وودز قرار شد که دلار آمریکا بعنوان پول بین المللی برابر با

اونس طلا (دلار 35 = یک اونس طلا) شناخته شود.

سیستم پولی مبنی بر نتایج این کنفرانس

■ دلار بعنوان پول کلیدی در نظام برتن وودز انتخاب شده که ارزش کلیه پولها بر حسب آن سنجیده می‌شود.

■ دلار باید خود را بر حسب طلا تعریف شده، قابل تبدیل به طلا بوده و ورود و خروج طلا از و به آمریکا آزاد می‌بود.

■ در این نظام نرخ ارز ثابت بود اما می‌توانست به میزان درصد تغییر کند.

■ برداشتن محدودیتهای ارزی بین کشورها و توافق بر سر ایجاد صندوق بین‌المللی پول جهت کمک به کشورهایی که به طور موقت دچار مشکلات مالی بودند.

اصلاح نظام پولی بین‌المللی

به هر حال در کنفرانس جامائیکا که در ژانویه 1976 در کینگستون (پایتخت جامائیکا) با شرکت نمایندگان 128 کشور عضو برگزار شد پیشنهادهای به منظور اصلاح نظام پولی بین‌المللی مطرح شد و به عنوان دومین اصلاحیه اساسنامه صندوق بین‌المللی پول از اول آوریل 1978 به اجرا گذاشته شد.

مطابق اصلاحیه جامائیکا

■ سیستم نرخ ارز شناور قانونی اعلام شد و هر کشور می‌توانست به دلخواه خود نرخ برابری پولش را تعریف کند.

■ قیمت رسمی طلا منسوخ شد و نقش طلا به عنوان وسیله پرداخت بین صندوق بین‌المللی پول و اعضای آن از بین رفت.

■ حق برداشت مخصوص (SDR) به عنوان دارایی ذخیره‌ای اصلی در سیستم پولی بین‌المللی در نظر گرفته شد و دامنه کاربرد آن وسعت یافت.

ارزش گذاری حق برداشت مخصوص

در ابتداء یک واحد حق برداشت مخصوص (SDR) معادل یک دلار و یا سی و پنج (35) واحد حق برداشت مخصوص (SDR) برابر یک اونس طلای خالص بود اما از سال 1974 به بعد، برای محاسبه هر واحد حق برداشت مخصوص میانگین وزنی سبدي از ارزهاي مختلف در نظر گرفته شد. در ضمن، ارزش حق برداشت مخصوص (SDR) به طور روزانه به وسیله صندوق بین المللی پول محاسبه و اعلام می شود.

کاربرد حق برداشت مخصوص (SDR)

اولین کاربرد آن «تعیین و تشخیص» بود. به این معنا که شرکت کننده‌ای در طرح حق برداشت مخصوص را که دارای وضعیت موازنه پرداختها و رشد ذخیره‌های قوی بود «تعیین» می‌کرد تا ارزش مورد نیاز را جهت تبادل با مقدار معینی از موجودیهای حق برداشت مخصوص (SDR) که کشور دیگری خواهان تبدیل آن بود فراهم کند. به علاوه، مشارکت کنندگانی در طرح مربوطه تعهد می‌کردند تا آنجا که داراییهای حق برداشت مخصوص (SDR) آنها کمتر از سه برابر کل تخصیصهای حق برداشت مخصوص (SDR) آنان باشد، موجودیهای حق برداشت مخصوص (SDR) را از این طریق قبول کنند.

کاربرد حق برداشت مخصوص (SDR)

دومین کاربرد حق برداشت مخصوص (SDR) استفاده در معاملات با صندوق بود. برای مثال کشورهای عضو می‌توانستند که (البته هم اکنون نیز می‌توانند) خرید و فروشهای ارزی خود را با صندوق بین‌المللی پول به وسیله حق برداشت مخصوص (SDR) انجام دهند.

کاربرد حق برداشت مخصوص (SDR)

سومین کاربرد آن، فروش حق برداشت مخصوص در مقابل ارز از طریق توافق با یک مشارکت کننده در طرح حق برداشت مخصوص بود.

در فاصله زمانی دسامبر 1978 و مارس 1980 صندوق بین‌المللی پول تصمیماتی را اتخاذ نموده که بر اساس آنها کاربرد موجودیهای حق برداشت مخصوص (SDR) افزایش یافت.

این موارد اضافی کاربرد عبارت بود از:

■ استفاده از حق برداشت مخصوص در دادن وام

■ استفاده از حق برداشت مخصوص در تسویه تعهدات مالی

■ استفاده از حق برداشت مخصوص در تضمین تعهدات مالی

■ استفاده از حق برداشت مخصوص در اعطای کمکهای بلاعوض

تخصیص و القای حق برداشت مخصوص

طبق مقررات، صندوق بین‌المللی پول می‌تواند با تخصیص حق برداشت مخصوص (SDR) نقدینگی بیشتر بوجود آورد. این تخصیص به نسبت سهمیه هر یک از اعضاء خواهد بود. صندوق بین‌المللی پول نمی‌تواند حق برداشتها را به خود اختصاص دهد.

طبق اساسنامه صندوق، در تخصیص حق برداشت مخصوص باید دو عامل مهم در نظر گرفته شود:

● نیاز جهان از نظر بلند مدت به تکمیل و افزایش ذخائر و نقدینگی، به شرط آنکه افزایش نقدینگی جهانی باعث تورم نشود.

● کوشش به منظور جا انداختن حق برداشت مخصوص به عنوان یک پول بین‌المللی

معمولاً تصمیم‌گیری برای تخصیص حق برداشت مخصوص (SDR) برای یک دوره متوالی پنج ساله صورت می‌گیرد. تخصیص به ترتیب زیر انجام می‌گیرد:

● مدیر عامل صندوق بین‌المللی پول پیشنهاد تخصیص حق برداشت مخصوص (SDR) را شش ماه قبل از اجرای برنامه تخصیص ارائه می‌دهد. وی باید قبلاً مطمئن شود که پیشنهادش را اعضاء قبول خواهند کرد.

● هیئت مدیره طرح را بررسی می‌کند.

● هیئت مدیره بایستی با اکثریت 85 درصد آراء پیشنهاد فوق را تصویب کند.

سیستم رأی‌گیری

سیستم رأی‌گیری در صندوق بسیار پیچیده است و در موارد خاص از فرمولهای مختلفی استفاده می‌شود. اما به هر حال میزان رأی در صندوق بین‌المللی پول بستگی به سهمیه هر عضو دارد. هر عضو دارای 250 رأی اولیه بعلاوه یک رأی برای هر یکصد هزار SDR (حق برداشت مخصوص) سهمیه در صندوق است.

وظایف صندوق بین المللی پول

صندوق بین المللی پول به عنوان موسسه‌ای تلقی شده و می‌شود که وظیفه نظارت بر مقررات بین‌المللی پولی و جریانات ارزی را بر عهده دارد. این وظیفه خود شامل بخش‌های مختلفی است که عبارتند از:

● فعالیت قانونی صندوق در امر نظارت بر توافقی‌های ارزی اعضا

● حمایت مالی مشروط از کشورها به هنگام بروز مشکلات در تراز پرداخت‌ها

● کمک‌های فنی صندوق به اعضا

حوزه فعالیت قانونی صندوق بین المللی پول در امر نظارت بر
توافقهای ارزی اعضا که شامل موارد زیر است:

• وظایف تنظیم کنندگی صندوق

• تعیین ارزش و نرخ برابری

وظایف تنظیم‌کنندگی صندوق

اساسنامه صندوق بین‌المللی پول اختیاراتی به این مؤسسه داده است، هدف از دادن چنین اختیاراتی کمک به ترویج اهداف صندوق در زمینه ایجاد سیستم آزاد و تجاری و پرداختها بوده است.

اختیارات داده شده شامل تأثیر نظرات صندوق در مورد سیاستها و روشهایی است که
اعضاء در مورد نرخهای ارز و پرداختها و موضوعات مربوطه اتخاذ می نمایند که به
شرح زیر است:

■ ترتیبات ارزی

■ نظارت بر ترتیبات ارزی

■ اجرای سیستمهای ارزی

■ مشاوره

مشاوره

صندوق جهت انجام وظایف خویش بخصوص در مورد نظارت و استفاده از منابعش باید اطلاعات به هنگام و جدیدی از موقعیت اقتصادی و سیاستهای اقتصادی اعضایش داشته باشد. این مشاوره‌ها سه نوع است، منظم، خاص و تکمیلی. انجام این مشاوره‌ها طبق ماده 4 از اساسنامه صندوق الزامی است.

مزایای مشاوره

این مشاوره و کسب اطلاعات برای کشور عضو به دو جهت مفید هستند:

■ زمانی که کشور عضو درخواست استفاده از منابع مالی صندوق یا تغییر در ترتیبات ارزی دارد، صندوق برای اظهار نظر یا اعلام موافقت با درخواست فوق باید بطور کلی اوضاع اقتصادی کشور مزبور را مطالعه کند.

■ به مقامات کشورهای عضو در تدوین سیاستهای کلان اقتصادی کمک می‌کنند.

جمهوری اسلامی ایران پس از دوازده سال در فوریه 1995 (بهمن ماه 1368)، مه 1990 (اردیبهشت 1370) و مه 1992 (اردیبهشت 1371) سه مشاوره اقتصادی با صندوق بین‌المللی پول انجام داده است.

مراحل انجام مشاوره

■ توافق با کشور عضو در مورد تاریخ مناسب برای بازدید هیئت کارشناسان صندوق بین‌المللی پول از کشور.

■ تشکیل هیئت کارشناسان. گروه کارشناسان صندوق معمولاً شامل 5 نفر متشکل از یک یا چند اقتصاددان از اداره منطقه مربوطه، یک منشی و چند کارشناس از ادارات تخصصی صندوق است.

■ تهیه گزارشی در مورد تحولات اقتصادی اخیر کشور عضو توسط هیئت کارشناسی.

■ ارسال پرسشنامه‌هایی به کشور عضو قبل از اعزام هیئت کارشناسی.

مراحل انجام مشاوره

تهیه خلاصه گزارش که شامل چارچوب موضوعی و دستور کار هیئت اعزامی است. این خلاصه گزارش حاوی مطالبی در خصوص اوضاع ارزی، مالی، اقتصادی و سیاستهای کشور عضو است و همچنین شامل رؤس اصلی مطالب است که هیئت قرار است آنها را توصیه کند و با مقامات دولتی با توسل به آمارهای موجود به بحث بپردازد. این گزارش قبل از عزیمت هیئت کارشناسی، در ادارات ذیربط مطالعه می‌شود.

برنامه کار هیئت اعزامی توسط مدیر عامل صندوق و یا قائم مقام وی مطالعه و به تصویب خواهد رسید.

مراحل انجام مشاوره

■ هیئت در طی دو تا سه هفته اقامت در کشور عضو با طیف وسیعی از مقامات، وزراء، سازمانها و شرکتهای دولتی و بانک مرکزی در سطوح کارشناسی و سیاست‌گذاری ملاقات خواهد داشت. با موافقت مقامات کشور عضو هیئت می‌تواند با مؤسسات مالی و تجاری بخش خصوصی نیز ملاقات کند.

■ کار هیئت در دو مرحله انجام می‌شود. مرحله اول دریافت آمار و اطلاعات و مرحله دوم بحث‌هایی است که با مقامات دولتی در مورد مسایل و مشکلات موجود و راه‌حلهای آن صورت می‌گیرد و به سیاستها مرتبط است.

■ هیئت اعزامی گزارشی از بحث‌های مشاوره‌ای خود به هیئت مدیره صندوق ارائه می‌دهد و طی آن نکاتی را که هیئت مدیره برای ارزیابی سیاستهای نرخ ارز عضو بدان نیاز دارد، ارزیابی کرده و به مقامات کشور مربوطه ارائه می‌نماید.

منابع مالی صندوق بین المللی پول

■ سهمیه های پرداختی اعضا

■ منابع استقراری

به هر حال صندوق بین‌المللی پول به منظور از بین بردن مشکلات ناشی از عدم بازپرداخت بدهی‌های اعضا، اقداماتی مانند زیر انجام داده است:

✓ جلوگیری از ایجاد بدهی جدید برای این اعضا

✓ بالا بردن میزان وثیقه در اعطای تسهیلات

✓ تعیین معیارهایی برای اینکه چنانچه کشوری تعهدات خود را انجام

ندهد، به اجرا درآید.

ساختار مالی صندوق بین المللی پول

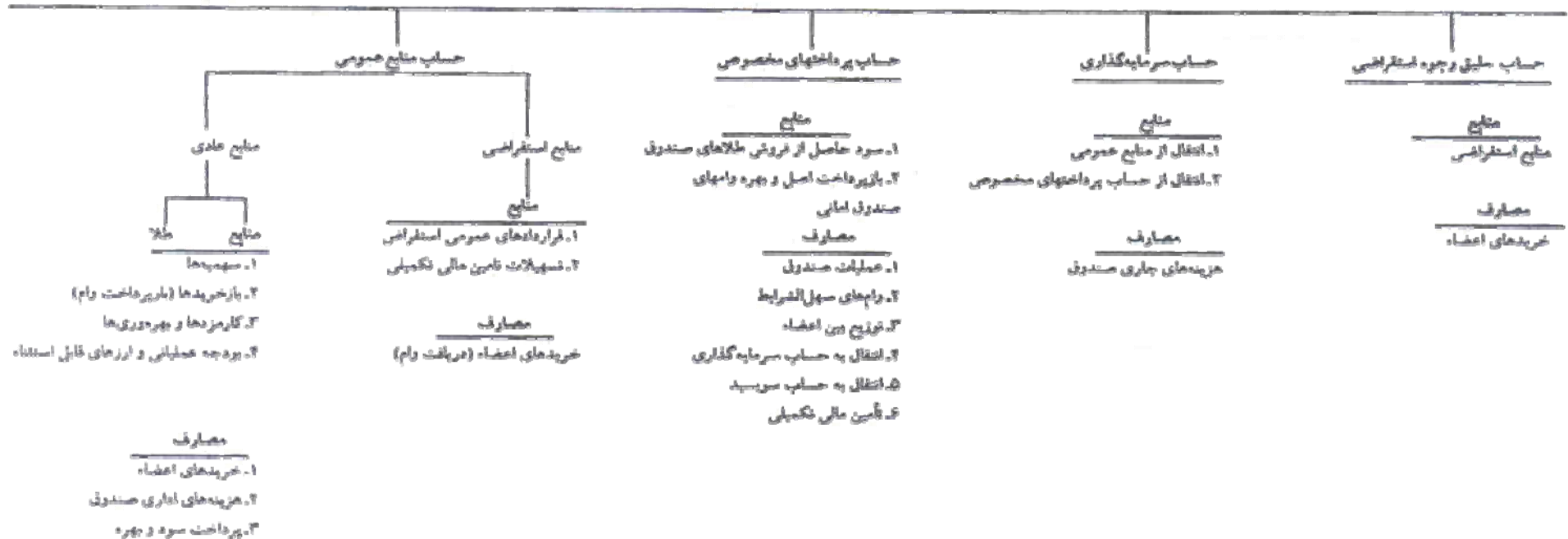
■ بخش عمومی

■ بخش حق برداشت مخصوص

■ بخش حسابهای اداری

ساختار مالی صندوق بین المللی پول ، بخش عمومی

معاملات صندوق

کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول تحت شرایط زیر می‌توانند پول ملی خود را با پول سایر اعضا مبادله نمایند:

■ این امر به منظور رفع یا تعدیل کسری تراز پرداختها و یا کسری ذخائر ارزی باشد.

■ موارد مصرف در راستای سیاستهای صندوق بین‌المللی پول باشد.

صندوق بین‌المللی پول برای تأمین موجودی خود از پول هر یک از اعضا به یکی از دو طریق زیر عمل کند:

❏ به کشور عضو پیشنهاد می‌کند که از پول خود به صندوق وام دهد و یا اجازه دهد به پول او از سایر اعضا وام بگیرد.

❏ از عضو بخواهد پول خود را در ازای حق برداشت مخصوص (SDR) که در حساب منابع عمومی نگهداری می‌شود، به صندوق بفروشد.

انواع اعتبارات و تسهیلات مالی صندوق

منابع مالی صندوق بین‌المللی پول از طریق «حساب منابع عمومی» با عنوانهای مختلفی از سیاستها و تسهیلات مالی صندوق، در اختیار کشورهای عضو قرار می‌گیرد. عناوین گوناگون این تسهیلات و سیاستها ناشی از تفاوت‌های موجود در نوع مسئله، شرایط اعطای وامها و شرایط بازپرداخت آنها است.

انواع اعتبارات و تسهیلات مالی صندوق بین المللی پول

- ترانش ذخیره
- ترانش اعتباری
- ترتیبات احتیاطی
- تسهیلات مالی گسترده
- تسهیلات مخصوص

- سیاست بسط دسترسي به منابع صندوق
- تامین مالي بدهي و کاهش اصل و فرع بدهي
- تسهیلات تعديل ساختاري (SAF)
- تسهیل تعديل ساختاري افزایش یافته
- توافق عمومي براي وامگيري
- تسهیل سیستماتیک دوره انتقال

ترانش اعتباري

ترانش نخست اعتباري

ترانش هاي اعتباري بالاتر

مهمترین تسهیلات مخصوص عبارتند از یک:

مهمترین تسهیلات مخصوص عبارتند از :

■ کمکهای اضطراری مربوط به بلایای طبیعی

■ تأمین مالی برای ذخائر مواد اولیه

■ تسهیل مالی جبرانی و احتیاطی

منابع مالی صندوق بین‌المللی پول از طریق برخی سیاستها و تسهیلات که در بخش قبل بدان پرداخته شد، در دسترس کشورهای عضو قرار می‌گیرد. شرایط عمومی استفاده از آنها عبارتند از:

- ▶ برابری دسترسی
- ▶ نیاز تراز پرداختها
- ▶ زمان مناسب برای استفاده از منابع صندوق بین‌المللی پول
- ▶ مشروط بودن اعطاء اعتبارات
- ▶ مرحله بندي اعطاي اعتبارات

ارتباط صندوق با سایر سازمانهای بین المللی

◆ سازمان ملل متحد

◆ بانک جهانی

◆ سازمان کشورهای آمریکایی (ODS)

◆ کمیته کشورهای آمریکایی

◆ جامعه اروپا (ES)

◆ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)

◆ بانک بین المللی تسویه (BIS)

◆ بانک توسعه و مؤسسات مالی آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین و آسیای غربی

◆ بانک توسعه قاره آمریکا (IOB)

◆ مؤسسات آسیای غربی (WASI)

مزایای عضویت در صندوق بین المللی پول

✦ امکان استفاده از ترانزهای ذخیره، حق برداشت مخصوص (SDR)، منافع حاصل از فروش طلا(که بدون قید و شرط است).

✦ استفاده اعضاء از آمار، نشریات و گزارشهای صندوق بین المللی پول

✦ امکان استفاده از پروژههای آموزشی صندوق بین المللی پول به منظور تربیت کارشناس و تدوین موازنه پرداختها.

✦ کشورهای عضو در جلسه های صندوق از تازه ترین تصمیم گیریهای مهم پولی و مالی جهان مطلع

مزایای عضویت در صندوق بین‌المللی پول

✦ ایجاد فرصت‌های بحث و تبادل نظر در مورد مسائل اقتصادی با هیأت‌های اقتصادی صندوق.

✦ استفاده از نظرات و راهنمایی‌های کارشناسان صندوق بین‌المللی پول در کلیه مسائل پولی و به طور کلی در مسائل اقتصادی.

✦ در صورت فعال بودن در صندوق و آگاه شدن از مسائل بین‌المللی و بهره‌برداری مناسب از آنها، امکان دارد در میان مدت زمینه‌های لازم برای توسعه اقتصادی فراهم شود.

معایب عضویت در صندوق بین‌المللی

◆ افزایش غیر اختیاری سهمیه.

◆ اتخاذ سیاست‌های ارزی مطابق با اهداف صندوق بین‌المللی پول که ممکن است به ضرر کشور باشد.

◆ نظارت کامل صندوق به عملکرد سیستم نرخ ارز.

◆ احتمال دارد در صورت استفاده از منابع مالی صندوق بین‌المللی پول، استقلال اقتصادی

و شاید استقلال سیاسی کشور عضو به خطر بیفتد زیرا کشورها هنگام استفاده از منابع

مالی صندوق مکلفند سیاست‌های اقتصادی خود را مطابق با توصیه‌های صندوق اتخاذ

نمایند.

معایب عضویت در صندوق بین‌المللی

◆ احتمال تعهد به تأمین ارز در حق برداشت مخصوص (SDR).

◆ الزام شرکت در بودجه عملیاتی صندوق در صورت وجود شرایط.

◆ صندوق بین‌المللی پول بدون توجه به نظام اقتصادی کشور عضو همواره سعی در

ارائه سیاستهایی بر پایه عدم محدودیتهای تجاری و ارزی و به طور کلی اقتصاد آزاد

دارد، چرا که صندوق طرفدار اقتصاد بازار است.

◆ ارائه پیشنهادات و سیاستهای اقتصادی مشابه به کشورهای عضو با نظامهای

پویندگان دانشگاه
تست‌طلبی
پیک‌طلبی

www.bookgolden.com

اقتصادی متفاوت.

ایران و صندوق بین‌المللی پول

کشور ایران یکی از اعضای اصلی صندوق بین‌المللی پول است و بر اساس قانون «اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقدۀ در برتن وودز مربوط به تأسیس صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی» مصوب ششم دی ماه 1324 مجلس شورای ملی به عضویت صندوق بین‌المللی پول درآمد.

از دیدگاه کلی می‌توان روابط ایران و صندوق بین‌المللی پول را از ابتدای عضویت ایران در صندوق تاکنون، به چهار مرحله تقسیم کرد:

✦ مرحله 1- مراحل اول مربوط به دوران بعد از جنگ جهانی دوم است.

✦ مرحله 2- مرحله دوم روابط ایران با صندوق از سال 1974 پس از افزایش شدید

قیمت نفت و ایجاد مازاد قابل توجهی در حساب تراز پرداختهای کشورهای صادر

کننده نفت آغاز شد.

✦ مرحله 3- مرحله سوم مصادف با دوره انقلاب است.

✦ مرحله 4- در مرحله چهارم پس از دوازده سال، سه هیأت از کارشناسان اقتصادی صندوق بین‌المللی پول در فوریه 1990، مه 1991 و مه 1992، به منظور مشاوره اقتصادی ایران آمدند.

حسابهای صندوق نزد ایران

چنانکه قبلاً اعلام شد، صندوق بین‌المللی پول دارای حسابهایی نزد بانک مرکزی کشورهای عضو می‌باشد، بر همین اساس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نگه دارنده و حسابهای صندوق است. صندوق بین‌المللی ایران دارای سه حساب ریالی نزد بانک مرکزی ایران است. این سه حساب عبارتند از:

● حساب شماره 1

● حساب شماره 2

● حساب سفته‌های صندوق بین‌المللی پول

حساب شماره 1

حساب شماره 1 در واقع سپرده ریالی صندوق بین المللی پول نزد بانک مرکزی ایران است که وجوه مربوط به پرداخت از یک درصد کل سهمیه عضو، وجوه مربوط به برداشت از حساب سفته و واریز به این حساب، مبالغ مربوط به تعدیل موجودیهای حسابهای صندوق نسبت به تغییرات ریال به SDR (این مربوط به زمانی است که برابری ریال و SDR تغییر نماید و ثابت نباشد) و نهایتاً پرداخت افزایش سهمیه در ششمین دور افزایش

حساب شماره 2

حساب شماره 2 در واقع حساب جاری صندوق بین‌المللی پول به ریال نزد بانک مرکزی است که برای دریافت وجه نثریات و سایر مطالبات جزئی صندوق بین‌المللی پول از اشخاص حقیقی و حقوقی (دولتی یا خصوصی) بکار می‌رود.

حساب سفته

حساب سفته مربوط به آن بخش از حق عضویت ایران در صندوق بین‌المللی پول می‌باشد که بر حسب ریال پرداخت شده است. بر طبق اساسنامه صندوق بین‌المللی پول آن قسمت از حق عضویت که به شکل پول ملی کشور عضو می‌باشد، بصورت سفته‌های بدون بهره، غیر قابل معامله و عندالمطالبه که بوسیله خزانه‌داری یا وزارت دارایی و یا بانک مرکزی عضو در وجه صندوق صادر شده است و در حساب مخصوصی به نام حساب سفته نگهداری می‌شود.

وامهای دریافتی ایران از صندوق بین المللی پول

الف) پیش از انقلاب

کشور ایران تا سال 1974 جزء کشورهای وام گیرنده از صندوق بین المللی پول محسوب می شد. در سال 1974 به دلیل افزایش قیمت نفت و سرافراز شدن درآمدهای ارزی ناشی از فروش نفت ایران از یک کشور وام گیرنده از صندوق به یک کشور وام دهنده به صندوق تبدیل شد.

وامهای دریافتی ایران از صندوق بین‌المللی پول

(ب) پس از انقلاب اسلامی

بعد از انقلاب اسلامی طی سالهای 1357 ایران از صندوق بین‌المللی پول حتی در شرایطی که نیاز داشت وامی نگرفت و به صندوق نیز وامی نداد. دلایل انتخاب چنین سیاستی از طرف جمهوری اسلامی ایران در قبال وامهای صندوق ناشی از قوانین و قواعد شرعی اسلام و ایدئولوژی نظام مربوط بوده است.

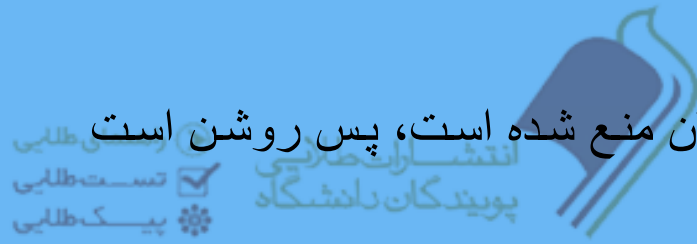

دلایل وام نگرفتن پس از پیروزی انقلاب اسلامی

■ الزامی بودن رعایت توصیه‌ها و سیاست‌های پیشنهادی صندوق بین‌المللی پول که عمدتاً در جهت آزادسازی اقتصاد کشور وام گیرنده می‌باشد جمهوری اسلامی ایران رعایت این گونه دستورالعملها را به صلاح مملکت نمی‌دانست.

■ بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استقراض از خارج و از جمله از صندوق بین‌المللی پول مشروط به تصویب مجلس شورای اسلامی است و مجلس شورای اسلامی نیز دریافت وام و استقراض از خارج را سبب ایجاد وابستگی‌های سیاسی و اقتصادی دانسته و از این رو استقراض از خارج را رد کرده است.

■ در دین مقدس اسلام انجام هر گونه معاملات ربوی توسط مسلمانان منع شده است، پس روشن است که استفاده از وام‌های ربوی صندوق بین‌المللی پول منع فقهی دارد.

صورت وام‌های دریافتی ایران از صندوق بین‌المللی پول تا پیش از انقلاب اسلامی

(میلیون ریال)

تاریخ	خرید	جمع کل خرید	بازپرداخت	جمع کل بازپرداخت	مانده پست‌انگیز صندوق
آبان ۱۳۳۰	۲/۲	۲/۲	—	—	۲/۲
آذر ۱۳۳۰	۲/۲	۴/۴	—	—	۴/۴
دی ۱۳۳۰	۲/۲	۶/۶	—	—	۶/۶
دی ۱۳۳۲	۸/۷	۱۵/۳	۸/۷	۸/۷	۸/۸
بهمن ۱۳۳۲	۸/۸	۲۴/۲	—	—	۱۷/۶
اسفند ۱۳۳۲	—	۲۴/۲	۸/۸	۱۷/۵	۸/۸
خرداد ۱۳۳۵	۱۲/۰	۳۶/۲	—	—	۲۰/۸
شهریور ۱۳۳۵	۵/۵	۴۱/۸	—	—	۲۶/۳
آبان ۱۳۳۵	۲/۲	۴۴/۰	۲/۲	۲/۲	۲۵/۲
فروردین ۱۳۳۶	—	۴۴/۰	۸/۲	۸/۲	۱۶/۹
مرداد ۱۳۳۸	—	۴۴/۰	۹/۱	۹/۱	۷/۸
شهریور ۱۳۳۸	—	۴۴/۰	۵/۵	۵/۵	۲/۳
بهمن ۱۳۳۸	۵/۰	۴۹/۰	۲/۳	۲/۳	۵/۰
اسفند ۱۳۳۹	۱۲/۵	۶۱/۵	—	—	۱۷/۵
مرداد ۱۳۳۹	۱۷/۵	۷۹/۰	—	—	۳۵/۰
آبان ۱۳۳۹	۱۳/۵	۹۲/۵	—	—	۴۸/۵
آذر ۱۳۳۹	۲/۵	۹۵/۰	—	—	۵۰/۰
شهریور ۱۳۴۰	۷/۵	۱۰۲/۵	—	—	۵۷/۵
آبان ۱۳۴۰	—	۱۰۲/۵	۱۹/۵	۱۹/۵	۳۸/۰
اسفند ۱۳۴۰	—	۱۰۲/۵	۱۷/۵	۱۷/۵	۲۰/۵
بهمن ۱۳۴۱	—	۱۰۲/۵	۲/۵	۲/۵	—
مهر ۱۳۴۲	۱۷/۵	۱۲۰/۰	—	—	۱۷/۵
خرداد ۱۳۴۲	—	۱۲۰/۰	۳/۲	۳/۲	۱۴/۱
آذر ۱۳۴۲	—	۱۲۰/۰	۱۲/۱	۱۲/۱	—
اسفند ۱۳۴۲	۳۱/۳	۱۵۱/۳	—	—	۴۵/۳
خرداد ۱۳۴۷	—	۱۵۱/۳	۱۵/۳	۱۵/۳	۱۳۶/۰
آبان ۱۳۴۷	۱۵/۳	۱۶۶/۶	—	—	۱۵۱/۳
آبان ۱۳۴۹	۱۶/۷	۱۸۳/۳	—	—	۱۶۷/۰
اسفند ۱۳۵۰	—	۱۸۳/۳	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۷۰/۸
مهر ۱۳۵۰	—	۱۸۳/۳	۶/۰	۶/۰	۱۶۴/۸
اسفند ۱۳۵۱	—	۱۸۳/۳	۲۸/۸	۲۸/۸	—

گروه ایران در صندوق

در سال 1973 به دو دلیل گروه ایران به طور مستقل تشکیل شد. این دلایل عبارت بودند از:

✳️ به طور کلی رژیم سابق ایران از اینکه با کشور مصر به رهبری جمال عبدالناصر هم گروه است راضی نبود، از این رو پس از افزایش سهمیه ایران به ششصد و شصت (660) میلیون حق برداشت مخصوص (SDR) و همچنین افزایش درآمدهای ارزی ناشی از افزایش قیمت نفت، به فکر تشکیل گروه مستقلی در صندوق بین‌المللی پول افتاد.

✳️ متلاشی شدن گروه تایوان به علت عدم شرکت در انتخابات هیأت مدیره سال 1973 و نیز عدم پذیرش سهمیه جدید و به تعویق انداختن ارسال آمار و اطلاعات اقتصادی مربوط به خود

ارزیابی نقش صندوق بین المللی پول

تدوین مقررات نظام پولی بین المللی و نظارت بر اجرای صحیح آن ❌

تثبیت نرخ مبادلات ارزی ❌

اعطای کمک های مالی، فنی و خدمات مشورتی به اعضاء به منظور برقراری ❌

موازنه پرداخت های آنها

گسترش همکاری های بین المللی و تسهیل رشد متوازن تجارت بین المللی ❌

فعالیت‌های صندوق بین‌المللی پول

در دو دهه 1940 و 1950، فعالیت‌های صندوق بین‌المللی پول بیشتر بر مسائل کشورهای صنعتی متمرکز بود. اما به مرور زمان که تعداد بیشتری کشورهای در حال توسعه به عضویت صندوق درآمدند، حوزه فعالیت‌های صندوق تغییر کرد و در رابطه با مسائل و مشکلات کشورهای در حال توسعه قرار گرفت.

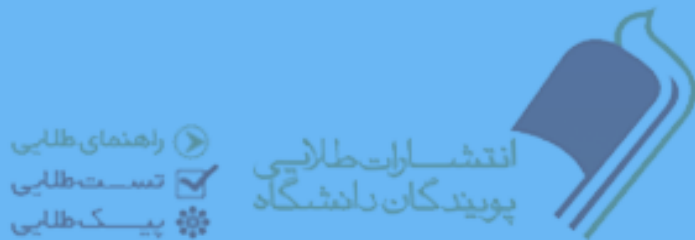

برخی از نتایج حاصل از بررسی کارشناسان صندوق بین‌المللی پول

کاهش ارزش پول که یکی از اجزای سیاست تعدیل است در کشورهای چون فیلیپین، جمهوری دومینیکن و شیلی که دارای اقشار فقیر شهری گسترده‌ای هستند، سبب تحمیل هزینه‌ها بر زندگی آن گروه از فقرا می‌شود که در تولید کالاهای غیر تجارتي (غیر صادراتی) فعالیت می‌کنند و یا کالاهایی می‌سازند که در تولید آنها از مواد اولیه وارداتی استفاده می‌شود، از این رو سیاست مذکور به زیان فقرا تمام شده است.

برخی از نتایج حاصل از بررسی کارشناسان صندوق بین‌المللی پول

کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولتی حتی در بلندمدت بر ارائه خدمات اجتماعی به فقرا و زیربنای اقتصادی اثر گذاشته است. برای مثال، طبق این بررسی، کاهش هزینه‌های آموزشی و بهداشت در کشورهای فیلیپین و سریلانکا هم در کوتاه‌مدت هم در بلندمدت بر زندگی مردم فقیر تأثیر گذاشته است.

راهنمای طلایی
تست طلایی
بیک طلایی

www.bookgolden.com

برخی از نتایج حاصل از بررسی کارشناسان صندوق بین‌المللی پول

سیاست‌های پولی و اعتباری انقباضی که در کشور فیلیپین تحت برنامه صندوق در سال 85-1984 اجرا شده است، به علت به وجود آوردن محدودیت بیشتر اعتبارات، در کوتاه مدت در کاهش تولید واقعی و بیکاری بیشتر نقش داشته است. بدیهی است که این نتایج سبب ناراحتی و رنج مردم فقیر شهری شده است.

دلایل ضربه شدید بر اقتصاد جهانی

در سالهای 1970 و 1980 دو ضربه شدید بر اقتصاد جهانی (افزایش قیمت نفت و بحران بدهی)، بر عدم موازنه پرداختهای کشورهای عضو به طور قابل ملاحظه‌ای تأثیر منفی گذاشت. از این رو صندوق بین‌المللی پول با توجه به هدف برقراری موازنه پرداختها می‌بایست استراتژیهای گسترده‌تری را مطرح کند. به همین دلیل، استراتژیهای نظیر گسترش صادرات، افزایش کارایی اقتصادی، رفع موانع سرمایه‌گذاریها و فعالیتهای بخش خصوصی و... را برای کشورهای در حال توسعه توصیه می‌کرد.

فهرست اعضای صندوق بین‌المللی، میزان سهمیه‌ها و حق رای اعضا

کشور	سهمیه		حق رای	
	میلیون حق برداشت مخصوص	درصد نسبت به کل	تعداد رای	درصد نسبت به کل
افغانستان	۸۶/۷	-/۱۰	۱۱۱۷	-/۱۲
الجزایر	۶۳۳/۱	-/۶۹	۶۴۸۱	-/۶۹
آلبانی	۵/۰	-/۰۱	۳۰۰	-/۰۳
آرژانتین	۱۱۱۳/۰	۱/۲۴	۱۱۳۸۰	۱/۲۱
استرالیا	۱۶۱۹/۲	۱/۸۰	۱۶/۲۲۲	۱/۷۵
اتریش	۷۷۵/۶	-/۸۶	۸۰۰۶	-/۸۵
باهاماس	۶۶/۴	-/۰۷	۹۱۴	-/۱۰
بحرین	۲۸/۹	-/۰۵	۷۳۹	-/۰۸
بنگلادش	۲۸۷/۵	-/۳۲	۳۱۲۵	-/۳۲
باربادوس	۳۴/۱	-/۰۲	۵۹۱	-/۰۶
بلیز	۲۰۸۰/۴	۲/۳۱	۲۱۰۵۴	۲/۲۵
بلیز	۹/۵	-/۰۱	۳۳۵	-/۰۲
بلین	۳۶/۳	-/۰۲	۵۶۳	-/۰۶
بولتان	۲/۵	-/۰۰۲	۳۷۵	-/۰۳
بولیوی	۹۰/۷	-/۱۰	۱۱۵۷	-/۱۲
بوتسوانا	۲۳/۱	-/۰۲	۲۷۱	-/۰۵
برزیل	۱۳۶۱/۳	۱/۶۲	۱۴۸۶۳	۱/۵۹
بورکینافاسو	۳۱/۶	-/۰۳	۵۶۶	-/۰۶
برمه	۱۳۷/۰	-/۱۵	۱۶۲۰	-/۱۷
بروندی	۳۳/۷	-/۰۵	۶۷۷	-/۰۷
کامرون	۹۲/۷	-/۱۰	۱۱۷۷	-/۱۳
کانادا	۲۹۴۱/۰	۳/۲۷	۲۹۶۶۰	۳/۱۶
جزایر قلمبر	۲/۵	-/۰۱	۲۹۵	-/۰۳
جمهوری آفریقای مرکزی	۳۰/۴	-/۰۳	۵۵۲	-/۰۶
چاد	۳۰/۶	-/۰۳	۵۵۲	-/۰۶
شیلی	۳۳۰/۵	-/۲۹	۲۶۵۵	-/۵۰
چین	۲۳۹۰/۹	۲/۶۶	۲۳۱۵۹	۲/۵۸
کلمبیا	۳۹۳/۲	-/۳۴	۴۱۶۲	-/۳۵

فهرست اعضای صندوق بین‌المللی، میزان سهمیه‌ها و حق رای اعضا

کشور	سهمیه		حق رای	
	میلیون حق برداشت مخصوص	درصد نسبت به کل	تعداد رأی	درصد نسبت به کل
گواتیمالا	۲/۵	-/۰۱	۲۹۵	-/۰۳
کنگو	۳۷/۳	-/۰۲	۶۲۲	-/۰۷
کوستاریکا	۸۲/۱	-/۰۹	۱۰۹۱	۱/۱۲
ساحل عاج	۱۶۵/۵	-/۱۸	۱۹۰۵	-/۲۰
قبرس	۶۹/۷	-/۰۸	۹۲۷	-/۱۰
دانمارک	۷۱۱/۰	-/۲۹	۷۳۶۰	-/۷۸
چکوا	۸/۰	-/۰۱	۲۳۰	-/۰۲
دومینیکا	۲/۰	-/۰۰۲	۲۹۰	-/۰۳
جمهوری دومینیکا	۱۱۲/۱	-/۱۲	۱۲۷۱	-/۱۵
اکوادور	۱۵۰/۷	-/۱۷	۱۷۵۷	-/۱۹
مصر	۲۳۳/۲	-/۵۱	۲۸۸۲	-/۵۲
السالوادور	۸۹/۰	-/۱۰	۱۱۲۰	-/۱۲
گینه استوایی	۱۸/۲	-/۰۲	۲۲۲	-/۰۵
ایتالی	۷۰/۶	-/۰۸	۹۵۶	-/۱۰
نیجری	۳۶/۵	-/۰۲	۶۱۵	-/۰۷
نمبلند	۵۷۲/۹	-/۶۲	۵۹۹۹	-/۶۲
نروژ	۲۲۸۲/۸	-/۹۸	۲۵۰۷۸	-/۸۱
کانادا	۷۳/۱	-/۰۸	۹۸۱	-/۱۰
کامبیا	۱۷/۱	-/۰۲	۲۲۱	-/۰۲
آلمان	۵۲۰۳/۷	-/۰۰	۵۲۲۸۷	-/۷۹
ژاپن	۲۰۲/۵	-/۲۳	۲۲۹۵	-/۲۲
یونان	۳۹۹/۹	-/۲۶	۲۳۲۹	-/۲۵
کانادا	۶/۰	-/۰۱	۲۱۰	-/۰۳
گواتمالا	۱۰۸/۰	-/۱۲	۱۲۲۰	-/۱۲
گینه	۵۷/۹	-/۰۶	۸۲۹	-/۰۹
گینه بیسائو	۷/۵	-/۰۱	۲۲۵	-/۰۳
گویان	۲۹/۲	-/۰۵	۷۲۲	-/۰۸
چلی	۲۲/۱	-/۰۵	۷۲۲	-/۰۸
دانمارک	۶۷/۸	-/۰۸	۹۲۸	-/۱۰
میکرونسیا	۵۳۰/۷	-/۵۹	۵۵۵۷	-/۵۹
ایسلند	۵۹/۶	-/۰۷	۸۲۶	-/۰۹
هند	۳۲۰۷/۷	-/۲۵	۳۲۳۳۷	-/۲۸
اندونزی	۱۰۰۹/۷	-/۱۲	۱۰۰۳۳۷	۱/۱۰
ایران	۶۶۰/۰	-/۲۳	۶۸۵۰	-/۲۳

فهرست اعضای صندوق بین‌المللی، میزان سهمیه‌ها و حق رای اعضا

کشور	سهمیه		حق رای	
	میلیون حق برونگت مخصوص	درصد نسبت به کل	تعداد رای	درصد نسبت به کل
عراق	۵۰۲/۰	-/۵۶	۵۲۸	-/۵۶
ایرلند	۳۳۲/۷	-/۲۸	۳۶۶	-/۲۹
اسرائیل	۳۳۶/۶	-/۵۰	۳۷۱	-/۵۰
ایتالیا	۲۹۰۹/۱	۳/۲۳	۳۱۳	۲/۱۳
بیلاروس	۱۶۵/۵	-/۱۶	۱۷۵	-/۱۸
آین	۲۲۳۳/۳	۲/۵۹	۲۲۱۸	۲/۵۳
آرژن	۷۳/۹	-/۰۸	۹۹	-/۱۱
کلمبوج	۲۵/۰	-/۰۳	۵۰	-/۰۵
کوبا	۱۴۲/۰	-/۱۴	۱۶۷	-/۱۸
کروئیا	۶/۵	-/۰۰۲	۶۵	-/۰۳
گرم	۳۶۹/۸	-/۵۱	۳۸۸	-/۵۲
گوات	۶۳۵/۳	-/۷۱	۶۶۰	-/۷۰
لاتویس	۳۹/۳	-/۰۳	۵۳	-/۰۶
لیتوان	۷۸/۷	-/۰۹	۱۰۳	-/۱۱
لوتو	۱۵/۱	-/۰۲	۲۰	-/۰۲
لیتوانیا	۷۶/۳	-/۰۸	۹۴	-/۱۰
لیسوا	۵۱۵/۴	-/۵۷	۵۴۰	-/۵۸
لوکزامبورگ	۷۷/۲	-/۰۹	۱۰۲	-/۱۱
ماداگاسکار	۵۶/۴	-/۰۷	۹۱	-/۱۰
مالدیو	۳۷/۳	-/۰۲	۴۳	-/۰۴
مالزی	۵۵۰/۶	-/۶۱	۵۷۶	-/۶۱
مالدیو	۶/۰	-/۰۰۲	۷۰	-/۰۳
مالی	۵۰/۸	-/۰۶	۷۵	-/۰۸
مالتا	۴۵/۱	-/۰۵	۷۰	-/۰۴
موریتانی	۳۳/۹	-/۰۲	۵۹	-/۰۶
موروس	۵۳/۶	-/۰۶	۷۶	-/۰۸
مکزیک	۱۱۶۵/۵	۱/۳۰	۱۱۹۵	۱/۳۷
مراکش	۳۰۶/۶	-/۲۳	۳۳۶	-/۲۵
موزامبیک	۶۱/۰	-/۰۷	۸۰	-/۰۹
نرال	۳۷/۳	-/۰۲	۴۳	-/۰۴
نلسون	۲۲۶۴/۸	۲/۵۷	۲۳۹۸	۲/۳۴
زولاند جدید	۲۶۱/۴	-/۵۱	۲۸۶	-/۵۷
نیکاراگوئه	۶۵/۲	-/۰۸	۹۳	-/۱۰
نیجریه	۳۳/۷	-/۰۴	۵۷	-/۰۶

فہرست اعضا صندوق بین المللی، میزان سهمیہ ہا و حق رای اعضاء

کشور	سهمیہ		حق رای	
	میلیون حق برداشت مخصوص	درصد نسبت به کل	تعداد رای	درصد نسبت به کل
نیدرلینڈ	۸۲۹/۵	-/۹۶	۸۷۲۵	-/۹۳
نروژ	۶۹۹/۰	-/۷۸	۷۳۲۰	-/۷۷
عمان	۶۳/۱	-/۰۷	۸۸۱	-/۰۹
پاکستان	۵۲۶/۳	-/۶۱	۵۷۱۳	-/۶۱
ہانگ کانگ	۱۰۲/۲	-/۱۱	۱۰۷۲	-/۱۲
گینے بیسائو	۶۵/۹	-/۰۷	۹۰۹	-/۱۰
پاراگوئے	۲۸/۲	-/۰۵	۷۳۲	-/۰۸
سنگاپور	۳۳۰/۹	-/۲۷	۳۵۵۹	-/۳۸
نیدرلینڈ	۳۲۰/۲	-/۲۹	۳۶۵۲	-/۵۰
لیختن شٹین	۶۸۰/۰	-/۷۶	۷۰۵۰	-/۷۵
یوراگوئے	۳۶۶/۶	-/۳۲	۳۰۱۶	-/۳۳
قطر	۱۱۲/۹	-/۱۳	۱۳۹۹	-/۱۵
رومانی	۵۳۳/۲	-/۵۸	۵۴۸۲	-/۵۸
روانڈا	۲۳/۸	-/۰۵	۶۸۸	-/۰۷
سینٹ کیٹس و نویس	۲/۵	-/۰۱	۳۶۵	-/۰۳
سینٹ لوسیا	۷/۵	-/۰۱	۳۳۵	-/۰۳
سینٹ وینسینٹ	۲/۰	-/۰۰۲	۳۶۰	-/۰۳
سائوتھ جارجیا	۲/۰	-/۰۰۲	۳۶۰	-/۰۳
سرینام	۳۷۰۲/۲	۲/۵۶	۳۳۳۷۲	۳/۲۲
سنگاپور	۸۵/۱	-/۰۹	۱۱۰۱	-/۱۲
سربیا	۳/۰	-/۰۰۲	۳۸۰	-/۰۳
سری لنکا	۵۷/۹	-/۰۶	۸۳۹	-/۰۹
سنگاپور	۹۲/۲	-/۱۰	۱۱۷۲	-/۱۳
جزائر سلیمان	۵/۰	-/۰۱	۳۰۰	-/۰۳
سومالی	۲۲/۲	-/۰۵	۶۹۲	-/۰۷
تائیوان	۹۱۵/۷	۱/۰۲	۹۲۰۷	۱/۰۰
تائیوان	۱۲۸۶/۰	۱/۲۳	۱۳۱۱۰	۱/۲۰
سری لنکا	۲۳۳/۱	-/۲۵	۳۳۸۱	-/۳۶
سودان	۱۶۹/۷	-/۱۹	۱۹۳۷	-/۲۱
سورینام	۳۹/۳	-/۰۵	۷۳۳	-/۰۸
سوڈان	۳۳/۷	-/۰۳	۳۹۷	-/۰۵
سوڈ	۱۰۶۲/۳	۱/۱۸	۱۰۸۹۳	۱/۱۶
سوریہ	۱۳۹/۱	-/۱۵	۱۶۲۱	-/۱۸
تائیوان	۱۰۷/۰	-/۱۲	۱۳۳۰	-/۱۲

فہرست اعضای صندوق بین المللی، میزان سهمیہ ہا و حق رای اعضاء

کشور	سهمیہ		حق رای
	میلون حق بر ماست مخصوص	در صحت نسبت به کل	
آئرلینڈ	۲۸۶/۶	-/۲۲	۴۱۱۶
فرانس	۲۸/۲	-/۰۲	۶۲۲
سوئٹزرلینڈ	۲/۲۵	-/۰۰۲	۲۸۲
ترینیداد و توباگو	۱۷۰/۱	-/۱۹	۱۹۵۱
سوئیس	۱۳۸/۲	-/۱۵	۱۶۲۲
ترکیہ	۳۲۹/۱	-/۲۸	۳۵۴۱
یوگنڈا	۹۹/۶	-/۱۱	۱۲۳۶
امارات متحده عربیہ	۲۰۲/۶	-/۲۲	۲۲۷۶
انگلینڈ	۶۱۹۳/-	۶/۸۸	۶۲۱۹۰
امریکا	۱۷۹۱۸/۲	۱۹/۹۱	۱۷۹۳۳
ناروے	۱۶۳/۸	-/۱۸	۱۸۸۸
ڈنمارک	۹/-	-/۰۱	۲۲۰
ہانگ کانگ	۱۲۷/۵	۱/۵۲	۱۳۶۵
ویتنام	۱۷۶/۸	-/۲۰	۲۰۱۸
سنوئی عربیہ	۶/۰	-/۰۱	۳۱۰
جمہوریہ عربیہ یمن	۲۲/۳	-/۰۵	۶۸۳
جمہوریہ سوڈان	۱۷/۳	-/۰۹	۱۰۲۶
یوگسلاوی	۶۲۳/۰	-/۶۸	۶۲۸۰
ژاپن	۳۹۱/۰	-/۳۲	۳۱۶۰
آرمینیا	۳۷۰/۳	-/۳۰	۲۹۵۳
زیمبابوے	۱۹۱/۰	-/۳۱	۲۱۶۰
جمع	۸۹۹۸۷/۵۵	۱۰۰/۰۰	۹۳۷۰۲۵

موفقیت تعدیل ساختاری در هر کشور به 5 عامل وابسته است

- وجود سیاست کلان اقتصادی روشن.
- اعمال سیاستهای زیربنایی که زمینه رشد را هموار سازد و نیز اعمال یک استراتژی توسعه مطابق با نیازها و منابع جامعه و بالاخره ایجاد فضای رقابت سالم و کاهش موانع عملکرد بازار.
- وجود یک نظام بازرگانی و مبادله که تأمین کننده مبادلات آزاد تولیدات و سرمایه‌گذاریها با بقیه جهان باشد.
- وجود یک سیستم حمایت اجتماعی هدفمند
- وجود یک نظام اداری خدمتگزار کل جامعه و اداره کرده درست امور دولتی.

ابتکارات حل مشکل بدهکاری برای کشورهای در حال توسعه

✘ گشودن بازارهای اروپایی بر روی فرآورده‌های صادراتی کشورهای در حال توسعه.

✘ تشویق خط‌مشی‌های جدید به منظور اجرای کامل مقررات موافق با کاهش بدهی.

✘ پشتیبانی پیشنهادی دبیر کل صندوق بین‌المللی پول به هیئت مدیره.

گروه بانک جهانی

از آنجا که کشورهای درگیر جنگ جهانی دوم متحمل زیانها و خساراتی شده بودند، برای بازسازی و ترمیم خرابیها به همکاریهای بینالمللی نیاز داشتند. از این رو پس از پایان جنگ جهانی دوم، در ژوئیه سال 1944، نمایندگان 44 کشور جهان، (از جمله ایران) در شهر برتن وودز واقع در ایالت نیوهمپشایر و آمریکا در کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل متحد شرکت کردند و صندوق بینالمللی پول و بانک بینالمللی ترمیم و توسعه را پایه‌ریزی کردند.

هدف اولیه از تأسیس بانک جهانی

هدف اولیه از تأسیس بانک مزبور کمک مالی به کشورهای خسارت دیده در طی جنگ جهانی دوم بود تا آنها بتوانند بازسازی و ترمیم شوند.

هدف اصلي

هدف اصلي بانک بين المللي ترميم و توسعه پرداخت وام يا تضمين وام است آنهاً براي اجراي طرحهاي عمراني يا بازسازي که جنبه توليدي داشته باشد. براي اولين بار بانک مذکور در سال 1974 به منظور ترميم خرابيهاي جنگ دوم جهاني وامهائي به ارزش تقريباً نيم ميليارد دلار (497 ميليون دلار) به کشورهاي اروپاي غربي پرداخت کرد.

هدف مشترک گروه بانک اجتماعی

هدف مشترک گروه بانک اجتماعی کمک به افزایش سطح استاندارد زندگی مردم در کشورهای در حال توسعه از طریق هدایت و کانالیزه کردن منابع مالی از کشورهای توسعه یافته به کشورهای در حال توسعه است.

فصل دوم

بانک جهانی

تشکیلات بانک جهانی

بانک جهانی متشکل از دو مؤسسه بین‌المللی به نامهای «بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه» و «مؤسسه بین‌المللی» است. در این فصل به مطالب مربوط به آنها مانند اهداف، سازمانها و تشکیلات و ... پرداخته می‌شود.

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD)

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد است و لیکن علیرغم این تشکیلات، سازمانی مستقل از سازمان ملل متحد دارد و همچنین نحوه اداره آن نیز کاملاً مستقل از سازمان ملل متحد است.

اهداف بانک توسعه و ترمیم (بر اساس اساسنامه)

✘ کمک به بازسازی و توسعه کشورهای عضو از طریق تسهیل سرمایه‌گذاریهای تولیدی در آن کشورها، بازسازی اقتصاد کشورهایی که در خلال جنگ آسیب دیده و یا از بین رفته‌اند، انطباق مجدد و هدایت تسهیلات و وسایل تولیدی با نیازها و احتیاجات زمان صلح و تشویق امر گسترش تسهیلات و منابع تولیدی در کشورهای در حال توسعه.

اهداف بانک توسعه و ترمیم (بر اساس اساسنامه)

✘ اعطای وام به کشورهای عضو از منابع بانک.

✘ تشویق سرمایه گذاریهای خارجی (در کشورهای عضو) از طریق

تضمین این سرمایه گذاریها و یا مشارکت در اعطای وامها و دیگر

سرمایه گذاریهایی که توسط سرمایه گذاران بخش خصوصی انجام می شود

و هرگاه سرمایه خصوصی با شرایط معقول کفایت نکند، تأمین این وجوه

با شرایط مناسب از منابع خود بانک و یا بسیج منابع دیگر.

اهداف بانک توسعه و ترمیم (بر اساس اساسنامه)

✘ کمک به رشد متوازن و بلند مدت تجارت بین‌المللی و حفظ تعادل در موازنه پرداختها از راه تشویق سرمایه‌گذاریهای بین‌المللی برای گسترش منابع تولیدی کشورهای عضو، و از آن طریق، کمک به افزایش بهره‌وری تولید و ارتقای سطح زندگی و بهبود شرایط کار در آن کشورها.

سازمان و تشکیلات بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه نیز مانند صندوق بین‌المللی پول دارای تعدادی عضو است. هم‌چنین ارکان بانک متشکل از هیأت نمایندگان، هیأت مدیره، رئیس کارکنان است.

اعضاء و آراء

اعضای اصلی بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، همان کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول هستند که عضویت بانک و اساسنامه آن را پذیرفته‌اند. شرایط عضویت توسط هیأت نمایندگان بانک تعیین می‌شود و به طور کلی فقط اعضای صندوق بین‌المللی پول می‌توانند در بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه نیز عضو شوند.

تعداد اعضای بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

تعداد اعضای بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه در پایان سال مالی 1991 به یکصد و پنجاه و پنج (155) عضو رسید و با پیوستن کشورهای آلبانی، جزایر مارشال، سوئیس، فدراسیون روسیه و استونی به آن در سال مالی 1992، تعداد اعضای آن به 160 عضو افزایش یافت

اعضای موسس بانک و سرمایه هر کدام در هنگام تاسیس (میلیون دلار)

کشور	سرمایه	کشور	سرمایه
استرالیا	۲۰۰	هند	۳۰۰
بلژیک	۲۲۵	ایران	۲۲
بلیوی	۷	عراق	۶
برزیل	۱۰۵	لیبریا	۰/۵
کانادا	۳۲۵	لوکزامبورگ	۱۰
شیلی	۳۵	مکزیک	۶۵
چین	۶۰۰	هلند	۲۷۵
کلمبیا	۳۵	زلاند جدید	۵۰
کاستاریکا	۲	نیکاراگوئه	۰/۸
کوبا	۳۵	نروژ	۵۰
چکسلواکی	۱۲۵	پاناما	۰/۲
دانمارک	۸	پاراگوئه	۰/۸
دومینیک	۲	پرو	۱۷/۵
اتریش	۳/۲	فیلیپین	۱۵
مصر	۴۰	لهستان	۱۲۵
النسوادور	۱	فرانسه	۳۵۰
اندونزی	۳	یونان	۲۵
آفریقای جنوبی	۱۰۰	گواتمالا	۲
نیوزیلند	۲۳۰۰	هائیتی	۱
انگلیس	۱۳۰۰	هندوستان	۱
آمریکا	۳۱۷۵	ایسلند	۱
آوروگوئه	۱۰/۵	یوگسلاوی	۴۰
ونزوئلا	۴۰/۵	جمع کل	۹۱۰۰

هیأت نمایندگان

هیأت نمایندگان بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه است. هر کشور عضو در بانک، رئیس بانک مرکزی یا وزیر دارائی خود را به عنوان نماینده در هیأت نمایندگان منصوب می‌کند. هیأت نمایندگان کلیه قدرت خود را به جز مواردی که بدانها اشاره خواهد شد، به هیئت مدیره تفویض نموده است.

اجلاس هیأت نمایندگان

اجلاس هیأت نمایندگان بانک جهانی در سال دوبار (بهار و پاییز) همزمان با اجلاس صندوق بین الملل پول تشکیل می شود. در اجلاس نمایندگان از طریق کمیته توسعه روند توسعه اقتصادی و مسائل و مشکلات کشورهای در حال توسعه بررسی و تصمیمات لازم گرفته می شود.

اجلاس مشترك

اجلاس مشترك هيئت نمايندگان صندوق بين المللي پول و بانك جهاني، معمولاً ساليانه مدت يك هفته تشكيل مي گردد. اين اجلاس در هر سه سال دوبار در واشنگتن و يكسال در يكي از كشورهاي عضو غير از آمريكا تشكيل مي شود.

هیئت مدیره

هیئت مدیره بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، اداره بانک را به عهده دارد و برای انجام وظایف خود داری اختیارات و قدرتی است که از سوی هیأت نمایندگان به وی تفویض شده است.

هیأت نمایندگان می تواند همه اختیارات خود را به جز موارد زیر به هیأت مدیره بانک واگذار نمایند:

✿ پذیرش اعضا جدید شامل انتخاب اعضا جدید و تعینی شرایط ورود آنها

✿ توزیع سود سالانه بانک

✿ تغییر سرمایه بانک

✿ توقف فعالیت بانک

✿ تغییر مفاد اساسنامه بانک

✿ تشریک مساعی با سازمانهای بین المللی

✿ تعلیق عضویت یک کشور

انتخاب اعضای هیأت مدیره

انتخاب اعضای هیأت مدیره به این ترتیب است که پنج کشور که بیشترین سهمیه را در بانک جهانی دارند هر يك به طور مستقل يك مدير در هیأت مدیره و هر گروه از کشورهای عضو نیز يك نماینده یا مدير اجرائي براي هیأت مدیره انتخاب مي کنند

مدیران اجرایی بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

هر يك از اعضاي هیأت مدیره در هنگام رأی دادن دارای مجموع آراء کشورهای گروه خود می‌باشند. مدیران اجرایی بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند. اعضاي هیأت نمایندگان بانک هیچ‌گونه حقوقی دریافت نمی‌کنند و لیکن به آنها حق حضور در جلسات پرداخت می‌شود. هیأت نمایندگان، حقوق و مزایای هیئت مدیره و رئیس بانک را تعیین می‌کند.

مسئولیت مدیران اجرایی دارای

✿ عهده‌دار منافع کشور متبوع خود یا گروهی از کشورها را که وی مدیر انتخابی آن گروه است.

✿ اجرای دستورات هیئت نمایندگان در امر نظارت بر سیاست‌های بانک و ارزیابی کامل پروژه‌ها.

وظایف مدیران اجرایی

مدیران اجرایی بر سیاست بانک و هر گونه وام و اعتبارات پیشنهادی رسیدگی و تصمیم‌گیری می‌کنند. به علاوه مدیران اجرایی می‌بایست به حسابهای بانک و مسائل اداری آن رسیدگی کنند و گزارش سالانه عملیات و سیاستهای بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و سایر موضوعات مربوطه را در مجمع عمومی سالانه هیئت نمایندگان قرار دهد.

اعضای هیئت مدیره بانک بین المللی ترمیم و توسعه

• دبیرکل و رئیس هیئت مدیران اجرایی

• معاون سیاستگزاری، برنامه ریزی و تحقیق

• معاون عملیاتی

• معاون مالی

• معاون امور خارجی

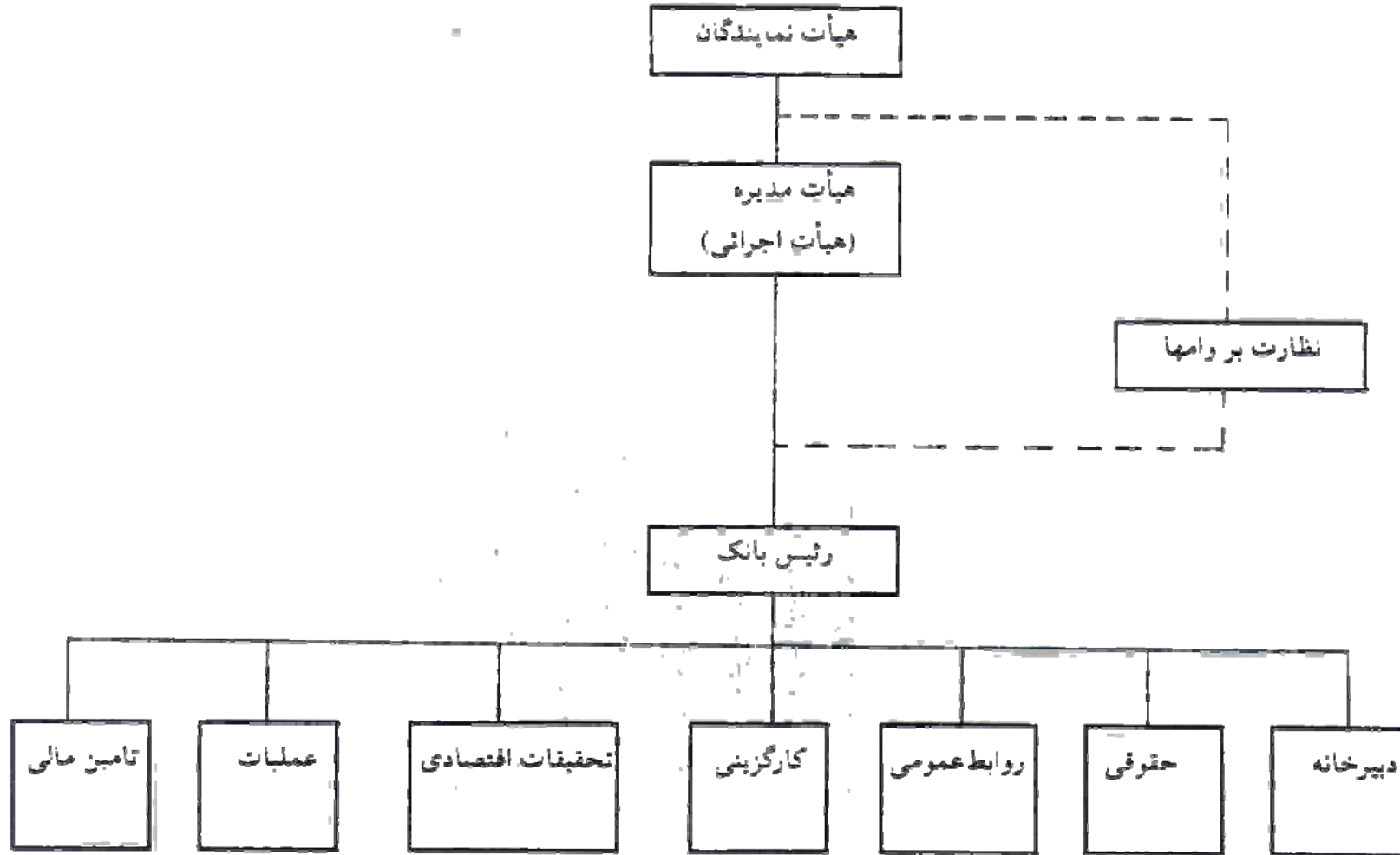

ریاست بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

رئیس بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه توسط اعضای هیأت مدیره انتخاب می‌شود. رئیس بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (دبیرکل) نباید عضو هیأت نمایندگان با هیأت مدیره باشد. رئیس بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) با عنایت به خط مشی بانک، مسئولیت اداره امور بانک، انتصاب و انتخاب کارکنان بانک را به عهده دارد. به طور کلی رئیس بانک نظارت عالی دارد و فقط او حق پیشنهاد اعطای وام را دارد.

نمودار سازمانی بانک بین المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی)

کمیته توسعه

این کمیته که بانک جهانی از طریق آن مسائل و مشکلات کشورهای در حال توسعه را تحت نظر دارد، در سال 1974 تشکیل شد. هدف اصلی کمیته نظارت بر انتقال منابع واقعی به کشورهای در حال توسعه است و رد عمل کلیه مسائل و مشکلات اقتصادی کشورهای در حال توسعه را مورد بحث و تصمیم‌گیری قرار می‌دهد. در حال حاضر پست عضویت این کمیته در گروه جمهوری اسلامی ایران به عهده مراکش است.

سرمایه و منابع بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

سرمایه بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) از مجموع سهام تعهدشده اعضا تشکیل می‌شود، اما این که هر کشور عضو چه مقدار از سرمایه بانک را به صورت سهام می‌بایست خریداری کند.

شرایط عضویت در بانک بین المللی ترمیم و توسعه

هر کشوری که به عضویت بانک در می آید و به بانک می پیوندد باید ده درصد (10%) سهم تعهد شده خود را پرداخت کند. یک درصد (1%) این مبلغ به طلا یا دلار آمریکا پرداخت می شود و بانک می تواند از مبلغ یک درصد مذکور بدون قید و شرط در عملیات و فعالیت های خود استفاده کند. و بقیه ده درصد سهم تعهد شده یعنی نه درصد (9%) باقیمانده به پول کشور مربوطه پرداخت می شود، که این مبلغ فقط با موافقت آن کشور قابل استفاده خواهد بود.

سرمایه اولیه بانک جهانی

سرمایه اولیه بانک جهانی ده میلیارد دلار آمریکا در نظر گرفته شده بود در حالی که مجموع سرمایه تعهد شده بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه در 30 ژوئن سال 1992 بالغ بر یکصد و پنجاه و دو و دو دهم (152/2) میلیارد دلار بوده است.

منابع بانک بین المللی ترمیم و توسعه

• سرمایه و حق عضویت کشورها

• استقراض از بازارهای مالی و دولتها

فعالیت اولیه بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) در سالهای اولیه فعالیت خود بخش عمده منابعش را از طریق بازارهای مالی آمریکا تأمین می‌کرد. پس از سال 1948 به سه صورت اقدام به دریافت وام خارج از آمریکا کرد:

- انتشار سهام بین مردم به پولهایی غیر از دلار سپرده گذاری سهام

- اسناد خزانة در بانکهای مرکزی، در سازمانهای عمومی و دولتی

- فروش عمومی اوراق قرضه در آمریکا.

مبلغ استقراضی بانک

کلی مبلغ استقراضی بانک تا پایان سال مالی 1992 رقم نهصد و هفتاد هزار و پنجاه و شش (97056) میلیون دلار (در حدود 12/1 درصد از اینم مبلغ یعنی رقم یازده هزار و هفتصد و هشتاد و هشت و هفت دهم- 788/7 و 11) میلیون دلار مربوط به استقراض سال مالی 1992 بانک است) را نشان می‌دهد.

فعالیت‌های بانک

بانک جهانی به طور کلی تأمین مالی ساختمان، جاده، راه آهن، سد، نیروگاه و سایر تأسیسات زیربنایی مشارکت داشته است. استراتژی فعلی این بانک تأکید بیشتر بر تأمین مالی پروژه‌هایی است که تأثیر مستقیم بر رفاه تعداد نسبتاً افراد در کشورهای در حال توسعه دارد

این استراتژی از طریق مشارکت دادن افراد در فرآیند توسعه و کمک به آنها به منظور افزایش بازدهی به مرحله اجرا گذاره می‌شود و به خصوص به پروژه‌های مربوط به توسعه روستایی، کشاورزی، آموزش و رفاه اجتماعی توجه بیشتری مبذول می‌گردد. از این رو پروژه‌هایی که برای توسعه آب، تأسیسات فاضلاب خانه های ارزان قیمت برای طبقات کم درآمد و فقیر و افزایش بازدهی منابع کوچک طراحی شده‌اند اولویت خاصی دارند.

به علاوه بانک جهانی به کشورهای عضو در زمینه دیگر مسائل توسعه مانند توزیع درآمد، فقر روستایی، بیکاری، رشد روزافزون جمعیت و رشد سریع و نامحدود شهر نشینی کمک می‌کند.

عنوان می‌شود که بانک در طول فعالیتهای خود بیشترین وام‌ها را به ترتیب صرف امور کشاورزی، توسعه روستائی، انرژی، حمل و نقل، توسعه مؤسسات و شرکتهای مالی، صنعت و امور غیر پروژه‌های آب و فاضلاب، عمران شهر، آموزش و بهداشتی کرده است.

ادامه فعالیت های بانک جهانی

همچنین از سال 1987 بانک جهانی برای حفظ محیط زیست اهمیت زیادی قائل شده است و تذکر داده است در اجرای پروژه های کشاورزی و انرژی می بایست مسئله محیط زیست و حفظ آن را در نظر داشت.

هدف از تعدیلات اقتصادی بانک جهانی

در سال مالی 1992 سومین بررسی بانک در مورد چگونگی وام دهی برای تعدیل اقتصادی کشورهای در حال توسعه انجام شد. به طور کلی هدف از تعدیلات اقتصادی، بالارفتن نرخ رشد کشورهای مورد نظر و بهبود سیاستهای توسعه‌ای آنها است.

از این رو می‌توان عنوان کرد که بانک جهانی به موضوعاتی نظیر «ارزیابی مسئله فقر» «محیط زیست» «تجدید ساختار اقتصادی» «نقش و اهمیت تکنولوژی در توسعه» و «توسعه منابع انسانی» شامل مواردی مانند توسعه، توجه دارد.

هدف کلی از فعالیتهای پژوهشی بانک

هدف کلی از فعالیتهای پژوهشی بانک، شناسایی موانع موجود و نقاط بحرانی در امر توسعه اعضاء و افزایش کارایی در پیشبرد و توسعه اعضاء است.

برای آشنایی بیشتر با فعالیت‌های پژوهشی بانک جهانی به چند نمونه از مطالعات انجام شده توسط این بانک اشاره می‌شود.

بانک جهانی در سال مالی 1990 گزارشی را که در زمینه فقر تهیه کرده بود منتشر کرد در این گزارش دو استراتژی جهت به دست آوردن حداکثر کارایی در کاهش فقر، را به کشورهای در حال توسعه پیشنهاد کرده است.

مطالعه دیگری که توسط بانک جهانی صورت گرفته و در سال 1992 منتشر شده است در خصوص «محیط زیست» می باشد که در این مطالعه به دنبال راههای برقراری ارتباط بین توسعه اقتصادی و محیط زیست بوده است.

ارائه کمکهای فنی بانک جهانی

بانک جهانی در سیاستهای اخیر خود به ارائه کمکهای فنی پرداخته است. این نوع کمکها روند افزایشی داشته است. بسیاری از وام گیرندگان در تشخیص، تهیه، طراحی و اجرای پروژه و تقویت مؤسسات ملی توسعه اقتصادی خویش از نتایج مطالعات مشابه و کمکهای فنی بانک جهانی بهره مند می شوند

بانك جهاني در اجراي پروژههاي برنامه عمران ملل متحد (UNDP) همكاري دارد و به عنوان آژانس اجرائي (UNDP) عمل مي كند.

فعالیت های اعتباری

در این قسمت در زمینه فعالیتهای اعتباری بانک جهانی (بانک بین المللی ترمیم و توسعه و مؤسسه بین المللی توسعه) به ویژه در سالهای اخیر اشاراتی خواهیم داشت. همچنین به ذکر مقررات عمومی مربوط به وامها، شرایط طرحهای مشمول وام به رویه بازپرداخت وام می پردازیم.

سهم کشورهای فقیر از وامهای اعطایی

در دوره مذکور سهم کشورهای فقیر از مجموع وامهای اعطایی به کشورهای در حال توسعه مجموعاً نه هزار و هشتصد و شش (9896) میلیون دلار بوده است که در واقع بیانگر اعطای 75/59 درصد از کل وام مذکور به اینگونه کشورها است.

میزان و درصد وام اعطایی بانک بین المللی ترمیم و توسعه و موسسه مالی بین المللی به بخش های مختلف در سال مالی 1992 (میلیون دلار)

بخش	IBRD		IDA		مجموع	
	مبلغ	درصد	مبلغ	درصد	مبلغ	درصد
کشاورزی و توسعه زراعی	۲۵۲۵/۷	۱۶/۷	۱۳۶۸/۴	۲۰/۹	۳۸۹۴/۱	۱۷/۹
توسعه شرکت های مالی	۸۰۲	۵/۳	۲۲۳/۳	۳/۲	۱۰۲۵/۳	۴/۷
آموزش	۱۲۹۹/۶	۸/۶	۵۸۴/۱	۸/۹	۱۸۸۳/۷	۸/۷
نفت و گاز و ذغال سنگ (انرژی)	۸۶۴	۵/۷	۱۱۵/۶	۱/۸	۹۷۹/۶	۴/۵
نیرو	۲۸۲۸/۹	۱۸/۷	۲۲۸	۳/۵	۳۰۵۶/۹	۱۴/۱
صنعت	۳۸۲/۷	۲/۵	۴۰۶	۶/۲	۷۸۸/۷	۳/۶
بدون پروژه خاص	۱۹۷۰	۱۳	۱۴۶۰/۱	۲۲/۳	۳۴۳۰/۱	۱۵/۸
جمعیت، سلامتی و تغذیه	۳۰۷	۲	۶۵۴/۷	۱۰	۹۶۱/۷	۴/۴
مدیریت بخش عمومی	۵۲۵	۳/۵	۷۶/۷	۱/۲	۶۰۱/۷	۲/۸
نمذات خرد	۶۰	۰/۴	—	—	۶۰	۰/۳
همکاری فنی	۶۹/۴	۰/۵	۱۲۷	۱/۹	۱۹۶/۴	۰/۹
مخابرات	۳۷۵	۲/۵	۵۵	۰/۸	۴۳۰	۲
حمل و نقل	۱۶۱۸/۷	۱۰/۷	۴۹۰/۸	۷/۵	۲۱۰۹/۵	۹/۷
توسعه شهری	۹۹۴	۶/۶	۳۸۲/۶	۵/۸	۱۳۷۶/۶	۶/۳
ذخیره آب و فاضلاب	۵۳۴	۳/۵	۳۷۷/۴	۵/۸	۹۱۱/۴	۴/۲
مجموع	۱۵۱۵۶	۱۰۰	۶۵۴۹/۷	۱۰۰	۲۱۷۰۵/۷	۱۰۰

مأخذ: جداول ۷.۵ گزارش سالانه ۱۹۹۲ بانک جهانی (جمع درصد ستون های اول و سوم شریس است)

شرایط عمومی اعطای وام توسط بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

شرایط و مقررات عمومی مربوط به وام‌های بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (اصطلاحاً بانک جهانی) عبارتند از:

❁ درخواست‌کننده و گیرنده وام باید عضو بانک مذکور باشد. یعنی تنها کشورهای عضو بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه می‌توانند از منابع مالی بانک استفاده کنند و از آن وام بگیرند. به عبارت دیگر، کشورهای غیر عضو نمی‌توانند از بانک جهانی درخواست وام کنند.

شرایط عمومی اعطای وام توسط بانک بین المللی ترمیم و توسعه

❖ بانک جهانی وامها را به صورت نقد در اختیار متقاضی قرار نمی دهد، بلکه وامهای پروژهها را تضمین می نماید.

❖ مجموع وامهایی که بانک خواهد داد هیچگاه نباید از صد درصد سرمایه پرداخت شده و ذخایر آن بیشتر شود.

❖ ضمانت بازپرداخت اصل و بهره وامهای پرداختی توسط بانک مرکزی با دستگاه رسمی دیگری در کشور عضو.

شرایط عمومی اعطای وام توسط بانک بین المللی ترمیم و توسعه

❖ عدم امکان اخذ وام با شرایط مناسب از بازارهای مالی و منابع دیگر.

❖ تأیید طرح عمرانی یا تولیدی پیشنهاد شده توسط کشور عضو.

❖ نرخ بازده طرح مناسب باشد تا بتواند اصل و فرع وام را تأدیه کند.

❖ دریافت کارمزد مناسب برای تضمین وامهای دیگران.

❖ صرف وام اعطایی فقط برای همان مقاصد عمرانی و تولیدی

شرایط طرحهای مشمول وام

گذشته از این که طرحهای پیشنهادی از طرف کشورهای عضو به بانک بین المللی ترمیم و توسعه به منظور دریافت وام، می بایست تولیدی و عمرانی باشند و حائز شرایط اشاره شده باشد، کارشناسان بانک طرحهای رسیده را از جهات مختلف ارزیابی می کنند.

جنبه اقتصادي

طرح رسیده از لحاظ اقتصادي بررسی مي‌شود. در این بررسی، بر روی تقاضا تأثیر طرح بر موازنه پرداختها بررسی مي‌شود و بالاخره مطالعاتي در خصوص منابع و عوامل داخلي تولید، مزيتهاي نسبي و شیوه‌هاي مختلف تولید کالا خدمت موردنظر، انجام مي‌شود.

جنبه فني

طرح مورد نظر از نظر فني برآورد مي‌شود. در بررسي فني، نقشه‌هاي تفصيلي ساخت و اجراي طرح،؛ محل طرح، ابعاد توليد و نوع ماشين‌آلات و تجهيزات لازم براي کار مطالعه مي‌شود. همچنين در خصوص امکانات و موجود بودن منابع و عوامل توليد، و برآورد هزينه‌ها بررسي انجام مي‌شود.

جنبه سازمانی و مدیریتی

کارشناسان بانک بررسی می‌کنند که آیا طرح رسیده توان استخدام مدیران شایسته (چه محلی و چه خارجی) و افراد متخصص موردنیاز را دارد یا خیر.

جنبه تدارکاتی

در بررسی تدارکاتی، روشهای خرید مواد و مصالح مورد نیاز طرح مطالعه می شود. همچنین در خصوص فروش محصول پس از تکمیل پروژه مورد نظر بررسی ای صورت می گیرد.

جنبه مالي

جنبه‌هاي مالي طرح نيز مورد بررسي قرار مي‌گيرند. در اين بررسي وجوه مورد نياز براي اجراي پروژه، هزينه‌هاي عملياتي، درآمد و استحکامن مالي طرح پس از تکميل ان برآورد ارزيابي مي‌شوند.

رویه بازپرداخت

معمولاً بازپرداخت وام‌های بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) پس از پنج سال آغاز می‌شود و طول دوره بازپرداخت بیست سال (20 سال) و یا کمتر است.

نرخ بهره وام‌های اعطائی بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، باید نیم تا یک درصد از متوسط نرخ بهره استقراضهای خود بانک در یک دوره دوازده (12) ماهه بیشتر باشد. این دوره دوازده ماهه عبارت از نرخ بهره واقعی در شش (6) ماهه گذشته و نرخ پیش‌بینی شده برای شش (6) ماه آینده است. به موجب این سیاست نرخ بهره حداقل هر یکسال یکبار (معمولاً در اواسط سال مالی) تعدیل می‌شود.

ارتباط بانک بین المللی ترمیم و توسعه با سایر سازمانها

بانک بین المللی ترمیم و توسعه با مؤسسات وابسته به سازمان ملل متحد در زمینه های مختلف همکاری دارد. حتی با بخی از آنها اجلاسها و فعالیت های مشترک دارد. بطور کلی بانک مقر ملاقت سازمانها و دولتهای کمک کننده جهت هماهنگ کردن کمکها به مناطق موردنظر است.

از سازمانهای زیر می توان به عنوان مؤسسات و سازمانهایی که بانک با آنها ارتباط دارد نام برد:

● بانکهای توسعه منطقه‌ای

● کمیسیونهای منطقه‌ای سازمان ملل

● صندوق بین‌الملل پول (IMF) - یا صندوق ارتباط زیاد و نزدیکی دارد،

به ویژه در سالهای اخیر در تکمیل برنامه‌های تعدیل اقتصادی کشورهای

در حال توسعه با صندوق همکاری می‌کند.

➤ سایر مؤسسات گروه با بانک جهانی (مؤسسه بین‌المللی توسعه، شرکت مالی بین‌المللی، مرکز بین‌المللی حل و فصل اختلاف سرمایه‌گذاری و مؤسسه تضمین سرمایه‌گذاری چند جانبه)

➤ سازمانهای منطقه‌ای و آژانسهای ملی کشورها که در زمینه کمکهای فنی و مالی به کشورهای در حال توسعه فعالیت دارند.

➤ برنامه عمران ملل متحد (UNDP)

✚ سازمان بهداشت جهانی (WHO) - با این سازمان اخیراً در برنامه‌های مربوط به ارتقای تئرسی تغذیه و بهداشت همکاری بیشتری دارد.

✚ اتحادیه اروپایی و سازمان همکاری توسعه اقتصادی (OECD) - با این سازمان در خصوص مسائل توسعه دارای جلسات مشورتی منظم است.

✚ سازمانها مؤسسات غیر دولتی (NGO) - سالانه با این سازمانها جلساتی برای بحث دارد.

ایران و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

کشور ایران از جمله چهل و چهار کشوری بود که در کنفرانس برتن وودز شرکت دارد، از این رو می‌توان عنوان کرد که یکی از مؤسسين بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه است. قانون مصوب مجلس شورای ملی در تاریخ ششم دیماه سال 1324 اجازه عضویت ایران در بانک مذکور را صادر کرد. سهمیه یا حق عضویت ایران در تاریخ یاد شده یعنی در ابتدای تأسیس بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، بیست و چهار (24) میلیون دلار تعیین شد.

مقام جمهوری اسلامی ایران از نظر میزان سرمایه

در پایان سال مالی 1992 جمهوری اسلامی ایران از نظر میزان سرمایه در بین تمام کشورهای عضو بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) مقام شانزدهم را دارا می‌باشد.

سرمایه ایران در بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه از سال ۱۳۲۴ به بعد

تاریخ	سرمایه (میلیون دلار)	درصد افزایش
۶ دیماه ۱۳۲۴	۲۴	—
فروردین ۱۳۲۷	۳۳/۶	۴۰
آبان ۱۳۲۸	۹۰	۶۸
تیر ۱۳۴۴	۱۲۸	۴۲
تیر ۱۳۴۹	۱۵۸	۲۳
آبان ۱۳۶۳	۱۰۹۲/۹	۵۹۱
اسفند ۱۳۶۶	۱۳۲۹/۳	۲۲
تیر ۱۳۷۱ ^۱	۱۶۰۳/۶	۲۰/۶۳

مأخذ: حسن گلریزه، سازمانهای پولی و مالی بین‌المللی، مؤسسه علوم بانکی، چاپ دوم، ۱۳۷۲، صفحه ۱۵۱

مقایسه وضعیت ایران با برخی کشورهای عضو بانک در 30 ژوئن 1992

کشور	سرمایه پرداختی (هزار دلار)	تعداد سهم	درصد سهام به کل	تعداد آراء	درصد آراء به کل
جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸/۲	۱۳۲۹۳	۱/۰۵	۱۳۵۴۳	۱/۰۴
هندوستان	۳۳۳/۷	۴۴۷۹۵	۳/۵۵	۴۵۰۴۵	۳/۴۶
ترکیه	۵۲/۹	۷۳۷۹	۰/۵۸	۷۶۲۹	۰/۵۹
امریکا	۱۸۵۷/۱	۲۳۵۹۲۸	۱۷/۹۰	۲۲۶۱۷۸	۱۷/۳۷
سوئد	۱۱۰/۲	۸۴۰۴	۱/۱۹	۱۵۲۲۴	۱/۱۷

مأخذ: بانک جهانی، گزارش سال ۱۹۹۲ بانک

قابل ذکر است، آنچه که دولت ایران بابت سهمیه خود به صورت طلا و ارز به بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه پرداخت کرده است به بانک تعلق دارد نه به دولت ایران، به علاوه ایران نمی‌تواند طلا و ارز پرداختی به بانک را جزء پشتوانه اسکناسهای منتشره خود به حساب آورد.

استقراض از بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه

ایران برای اولین بار در زمان نخست‌وزیری دکتر محمد مصدق از بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه تقاضای کمک مالی کرد و لیکن نتیجه مساعدی حاصل نشد. نخستین وام دریافتی دولت ایران از بانک جهانی در تاریخ هشت خرداد 1338 یعنی پس از کودتای 28 مرداد 1322 و سرنگونی دولت ملی دکتر مصدق، به امضا رسید.

دولت ایران از سال 1338 تا سال 1357 یعنی تا قبل از انقلاب اسلامی از بانک جهانی حدود یک میلیارد دلار وام گرفته است که بخشی از آن در مراحل بازپرداخت می باشد. در همین حال تا آن زمان ایران دو فقره وام به میزان 350 میلیون دلار با نرخ بهره 8 درصد به بانک جهانی اعطاء نموده بود. ولکن از سال 1977 تا سال 1990 روابط تسهیلاتی جدید بانک جهانی با ما برقرار نبوده است.

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه از کل پروژه‌های مصوب در سال مالی 1992 در قالب دوپروژه به مبلغ یکصد و سی و چهار (134) میلیون دلار به جمهوری اسلامی ایران کمک کرده است. پروژه اول مربوط به عملیات بازسازی خرابی‌های ناشی از سیل سیستان به مبلغ پنجاه و هفت (57) میلیون دلار و پروژه دوم مربوط به فاضلاب شهر تهران به مبلغ هفتاد و هفت (77) میلیون دلار بوده است.

کل وامي که جمهوری اسلامی ایران در سال 1992 از بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه دریافت کرده معادل 9 درصد کل مجموع وام‌های اعطایی بانک مذکور و مؤسسه بین‌المللی توسعه به شش کشور منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا و برابر 0/6 درصد از کل وام‌های بانک جهانی (منظور همان IDA, IBRD) است.

مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA)

در آستانه سالهای 1960 کشورهای غربی جهان درگیر بحران اقتصادی عمیقی شده بودند. از آنجا که کشورهای جهان به مانند زنجیری به هم متصل هستند بحران مذکور به سایر کشورها به ویژه در حال توسعه و تحت سلطه غرب انتقال یافت. در نتیجه اوضاع اقتصادی کشورهای در حال توسعه وخیمتر گردید. سطح فقر و بدهی خارجی در این کشورها افزایش یافت.

هدف از تاسیس موسسات وابسته به بانک جهانی

کشورهای پیشرفته و صنعتی بر آن شدند که حداقل برای حفظ موقعیت و منافع خودشان چاره‌ای بیاندیشند. در این چاره جوئی کشورهای پیشرفته تصمیم گرفتند تا از طریق بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی) تسهیلات جدیدی به منظور کمک بیشتر به کشورهای فقیر در اختیار آنها قرار دهند. از این رو در سپتامبر سال 1960 اقدام به تاسیس مؤسسه‌ای وابسته به بانک جهانی به نام مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) نمودند.

اهداف مؤسسه بین‌المللی توسعه

مطابق ماده اول اساسنامه بین‌المللی (IDA) اهداف مؤسسه عبارتند از:

■ افزایش تولید بهره‌وری اقتصادی کشورهای در حال توسعه فقیر

■ بالا بردن سطح زندگی مردم کشورهای در حال توسعه فقیر

■ اعطای وامها و تسهیلات مالی با شرایط آسان‌تر از امهای معمولی و تسهیلات بانک

بین املل ترمیم و توسعه، بهخ گونه‌ای که بر تراز پرداختهای کشورهای موردنظر

فشار کمتری وارد شود.

سازمان و تشکیلات مؤسسه بین‌المللی توسعه

مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) از نظر قانونی و مالی مستقل از بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) است ولیکن از همان سازمان و تشکیلات بانک استفاده می‌کند.

عضویت

بطور کلی مؤسسه بین‌المللی توسعه دارای دو گروه عضو است. یک گروه از اعضای کشورهای ثروتمند هستند که گروه اول نامیده می‌شوند و در واقع آنها تامین کننده سرمایه مؤسسه می‌باشند.

گروه دیگر اعضای کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته هستند که گروه دوم نامیده می‌شوند. این مؤسسه هنگام تأسیس دارای هفتاد عضو بود.

عضویت در مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) برای همه اعضای بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD) آزاد است و اصولاً کشورهای عضو مؤسسه می‌بایست عضو بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه بانک جهانی باشند.

گروه اول

فهرست اسامی این یکصد و دو کشور عضو مؤسسه بین المللی
توسعه به تفکیک دو گروه عبارت بود از:

گروه اول: استرالیا، دانمارک، ژاپن، نروژ، پاکستان، اتریش، بلژیک،

فنلاند، کویت، لوکزامبورگ، انگلیس، آلمان، کانادا، فرانسه، هلند، آفریقای

جنوبی، سوئد.

گروه دوم

گروه دوم: افغانستان، کنگو، گویان، لائوس، پاکستان، چین ملی،

الجزایر، کاستاریکا، سوتو، هائیتی، اوگاندا، لبنان، پاناما، زامبیا، تانزانیا،

سودان، تیجر، سوریه، کلمبیا، گواتمالا، آرژانتین، قبرس، هندوراس،

پاراگوئه، سنگام، کره، کامرون، سومالی، مورئیس، غنا، اردن، مصر،

اندونزی، بولیوی، داهوسی، اسلند، مالاگاری، لیبریا، پرو، بوتسرا، هند،

تایلند، لیبی

ادامه گروه دوم

دومینیکین، فیلیپین، گینه، برزیل، ایران، یونان، عراق، تونس، سوازیلند، ترکیه، یوگوسلاوی، اسپانیا، سوریه، ویتنام، جنوبی، ساحل عاج، سیلان، گامبیا، موریتانی، چاد، مراکش، ولتای علیا، اکوادور، رواندا، برمه، السالوادور، مالاوی، عربستان سعودی، گابن، اسرائیل، ایرلند، مالزی، بوروندی، اتیوپی، مالی، توگو، سیرالئون، گابن، نپال، شیلی، کنیا، نپال.

بالاخریه با به عضویت درآمدن کشورهای آلبانی، سوئیس و فدراسیون روسیه در سال مالی 1992 به این مؤسسه، تعداد اعضای آن در پایان یال مالی 1992 به یکصد و چهل و دو (142) عضو متشکل از بیست و چهار (24) کشور ثروتمند و یکصد و هجده کشور در حال توسعه و توسعه نیافته، افزایش پیدا کرد .

✓مقدمات عضویت کشورهای ارمنستان ، گرجستان، قرقیزستان، لاتویا، میکرونزی، مولداوی، نامیبیا، پرتغال، اسلوونی، تاجیکستان، ترکمنستان، اوکراین و ازبکستان در مؤسسه بین‌المللی توسعه فراهم شده است.

✓هم اکنون تعداد اعضا به یکصد و چهل و هشت (148) رسیده است.

جدول شماره (۲۱) اعضای اولیه مؤسسه (گروه یک^۱) و سهمیه آنها در بدو تاسیس

کشور	سهمیه (میلیون دلار)	کشور	سهمیه (میلیون دلار)
استرالیا	۲۰/۱۸	ژاپن	۳۳/۵۹
اتریش	۵/۰۴	لوکزامبورگ	۱/۰۱
بلژیک	۲۲/۷۰	هلند	۲۷/۷۴
کانادا	۳۷/۸۳	نروژ	۶/۷۲
دانمارک	۸/۷۴	سوئد	۱۰/۰۹
فنلاند	۳/۸۳	آفریقای جنوبی	۱۰/۰۹
فرانسه	۵۲/۹۶	بریتانیا	۱۳۱/۱۴
آلمان	۵۲/۹۶	امریکا	۳۲۰/۲۹
ایتالیا	۱۸/۱۶	جمع	۷۶۳/۰۷

مأخذ: حسن گلریز، سازمانهای پولی و مالی بین المللی، تهران: دانشکده علوم بانکی، چاپ دوم، ۱۳۷۲، صفحه ۴۱۴.

اعضای اولیه مؤسسه (گروه دو) و سهم آن‌ها در بدو تأسیس

کشور	سهمیه (میلیون دلار)	کشور	سهمیه (میلیون دلار)
افغانستان	۱/۰۱	شیلی	۳/۵۳
آرژانتین	۱۸/۸۳	چین	۳۰/۲۶
بولیوی	۱/۰۶	کلمبیا	۳/۵۳
برزیل	۱۸/۸۳	کاستاریکا	۰/۲۰
برمه	۳/۰۲	کوبا	۲/۷۱
سری لانکا	۳/۰۳	دومینیکن	۰/۲۰
اکوادور	۰/۶۵	گواتمالا	۰/۲۰
السالوادور	۰/۳۰	هائیتی	۰/۲۶
اتیوپی	۰/۵۰	هندوئیس	۰/۲۰
اسرائیل	۱/۶۸	ایسلند	۰/۱۰
اردن	۰/۳۰	هند	۲۰/۳۵
کره	۱/۲۶	انگولزی	۱۱/۱۰
لبنان	۰/۲۵	ایران	۲/۲۵
لیبی	۱/۰۱	عراق	۰/۲۶
مالزی	۲/۵۲	ایرلند	۳/۰۳
مکزیک	۸/۷۳	اسپانیا	۱۰/۰۹
مغرب	۳/۵۳	سودان	۱/۰۱
نیکاراگوئه	۰/۳۰	ویتنام	۳/۰۳
پاکستان	۱۰/۰۹	تونس	۱/۵۱
پاناما	۰/۰۲	ترکیه	۵/۸۰
پاراگوئه	۰/۳۰	جمهوری متحده عربی	۶/۰۳
پرو	۱/۷۷	اوروگوئه	۱/۰۶
فیلیپین	۵/۰۲	ونزوئلا	۷/۰۶
عمارتان سعودی	۳/۷۰	ویتنام	۱/۵۱
شنا	۲/۲۶	یوگسلاوی	۲/۰۲
یونان	۲/۵۲		
		جمع	۲۳۶/۹۲
		جمع کل	۱۰۰۰

ارکان مؤسسه بین المللی توسعه

ارکان مؤسسه توسعه به مانند بانک بین المللی ترمیم و توسعه عبارت از هیئت نمایندگان، هیئت مدیره و رئیس مؤسسه و کارکنان است. تمامی رکنهای نام برده عموماً متشکل از همان افرادی هستند که رکن مربوطه در بانک را تشکیل می دهند و دارای همان وظایف و اختیارات ذکر شده هستند.

اجلاس هیئت نمایندگان مؤسسه بین‌المللی توسعه معمولاً سالی یکبار و همزمان با اجلاس بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه، تشکیل می‌شود. جلسه هیئت نمایندگان مؤسسه در صورتی رسمیت می‌یابد که نمایندگان شرکت کننده دو سوم آراء را داشته باشند.

آرا و سرمایه

تعداد آرای اعضای مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) با تعداد آرای اعضا در بانک جهانی متفاوت است. کلیه اعضای مؤسسه دارای دو نوع رای به نامهای رای اولیه و ثانویه هستند. همه اعضا پانصد (500) رای اولیه دارند و لیکن به ازای هر پنج هزار (5000) دلار سهمیه دارای یک رای ثانویه می‌باشند.

سرمایه اولیه مؤسسه بین‌المللی برابر یک میلیارد دلار تعیین شده بود که هفتصد و شصت و سه و هفت صدم (763/07) میلیون دلار آن را کشورهای صنعتی و توسعه یافته پرداخت کردند. این کشورها تمامی سهامشان را به طلا یا ارزهای قابل تبدیل پرداخت کردند. مابقی سرمایه اولیه مؤسسه یعنی دویست و سی و شش و نود و دو صدم (236/92) میلیون دلار توسط سهمیه‌های کشورهای توسعه نیافته یا در حال توسعه تأمین شد.

منابع مالی مؤسسه بین‌المللی توسعه

مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) از منابع زیر برای تأمین مالی خود استفاده می‌کند:

- سهمیه کشورهای عضو و در صورت لزوم افزایش آن.
- افزایش سهمیه کشورهای ثروتمند عضو مؤسسه.
- کمک‌های اضافی بعضی از کشورها برای تقویت بنیه مالی مؤسسه علاوه بر تعهداتشان به مؤسسه کمک می‌کند.

منابع مالی مؤسسه بین‌المللی توسعه

❁ کمک‌های مالی بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه – بانک از محل درآمدهای خود به طور بلاعوض به بنیة مالی مؤسسه کمک می‌کند.

❁ درآمد خالص مؤسسه از عملیات وام‌دهی، هر چند که کارمزد وام‌های مؤسسه ناچیز است.

❁ درآمد خالص حاصل از انتشار و فروش اوراق قرضه بدون بهره به کشورهای ثروتمند.

وامدهي مؤسسه

امكانات و وامدهي مؤسسه بين المللي توسعه به كشورهاي با درآمد پايين اختصاص دارد. به همين جهت وامهائي كه مؤسسه بين المللي توسعه اعطا مي كند بدون بهره است و فقط مؤسسه بابت انجام كارهاي اداري و جبران هزينه هاي اداري مربوطه، بين هفتاد و پنج صدم (0/75) تا يك درصد كارمزد دريافت مي كند.

شرایط وام‌های مؤسسه بین‌المللی توسعه

وام‌های مؤسسه بین‌المللی توسعه به طرح‌هایی تعلق می‌گیرد که از لحاظ فنی، اقتصادی مالی و مدیریتی در قالب و چهارچوب مورد قبول مؤسسه باشد و بر تراز پرداخت‌های کشورهای وام‌گیرنده فشاری وارد نیابد.

صندوق ویژه

مؤسسه بین‌المللی توسعه در تاریخ 26 اکتبر 1982 صندوق ویژه‌ای را با استفاده از سهامش اعضای خود تاسیس نموده است. این صندوق تحت پوشش مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) بوده و به منظور کامل نمودن چگونگی دسترسی این مؤسسه به منابع منظم برای وام‌دهی به کشورهای تشکیل شده است. در 28 سپتامبر 1989 صندوق دیگری نیز در جهت ایجاد تسهیلات برای کاهش بدهی‌های کشورهای عضو مؤسسه بین‌المللی

توسعه با مشارکت بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه تاسیس شده است.

ایران و مؤسسه بین‌المللی توسعه

در 21 خرداد 1339 قانون عضویت ایران در مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) به تصویب دو مجلس رسید. سهمیه ایران در مؤسسه مذکور چهار و پنجاه و چهاردهم (4/54) میلیون دلار تعیین شده که بر طبق اساسنامه می‌بایست ده درصد (10%) به طلا یا ارز و نود درصد (90%) به ریال پرداخت می‌گردید.

كمك هاي مالي ايران به موسسه بين المللي توسعه

سال	میزان کمک (واحد: میلیون دلار)
۱۹۷۵	۵۹۳
۱۹۷۶	۷۵۳
۱۹۷۷	۲۲۱
۱۹۷۸	۲۷۸
۱۹۷۹	۲۵
۱۹۸۰	۳

نشریات بانک جهانی

بانک جهانی نیز به مانند صندوق بین‌المللی پول به دلیل داشتن امکانات، استفاده از افراد متخصص و انجام مطالعات متعدد با اهداف مختلف بر روی اقتصاد کشورهای عضو، دارای نشریات زیادی است که بسیار سودمند قابل استفاده هستند.

پاره‌ای از نشریات بانک جهانی

● کاتالوگ انتشارات بانک جهانی

● گزارش سالانه بانک جهانی

● گزارش هفتگی بانک جهانی

● گزارش سالانه توسعه جهانی

پاره‌ای از نشریات بانک جهانی

● مجله اقتصادی بانک جهانی (هر سه سال یک بار)

● اظهار نظر تحقیقی بانک جهانی

● خبرنامه تحقیقی چهار ماهه بانک جهانی

● اطلس بانک جهانی (سالانه)

پاره‌ای از نشریات بانک جهانی

● خلاصه انتشارات؛ بلرنامه تحقیق بانک جهانی (سالانه)

● گزارش کارکنان شاغل

● مجله سالانه نتایج اجرای پروژه‌ها و ...

● گزارش سالانه مرکز بین‌المللی حمل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری

(ICSID)

● بررسی ICSID - مجله قانون سرمایه‌گذاری خارجی (دو بار در سال)

نگاه كلي به بانك جهاني

به طور كلي سياستها و تصميمگيري بانك جهاني نيز به مانند صندوق بين المللي پول تحت نفوذ مقاصد سياسي و اقتصادي پنج کشور بزرگ صنعتي دنيا يعني آمريکا، ژاپن، انگليس، آلمان و فرانسه است.

برخوردهای سیاسی بانک جهانی در ارتباط با وام دادن

بانک جهانی در زمان نخست‌وزیری دکتر مصدق هنگامی که نفت ایران ملی اعلام شد، حاضر به پرداخت وام بدون قید و شرط به دولت ایران نشد بلکه پرداخت وام را مشروط به لغو قانون ملی کردن صنعت نفت کرد.

برخوردهای سیاسی بانک جهانی در ارتباط با وام دادن

بانک جهانی در سال 1981 پرداخت وامی به مبلغ دویست و پنجاه میلیون دلار را به دولت هندوستان تصویب کرده بود، اما چون دولت وقت هندوستان یعنی دولت ایندراگاندي اقدام به تغییر مقاطعه کار پیشنهادی بانک جهانی که یک شرکت آمریکا بود، کرد و به جای آن با یک شرکت دانمارکی قرارداد بست، نتوانست وام مصوبه را دریافت کند. به عبارت دیگر بانک جهانی از پرداخت وام مذکور به هندوستان خودداری کرد.

نقش بانک جهانی در کشورهای در حال توسعه در آینده

در زمینه نقش بانک جهانی در کشورهای در حال توسعه نظرات متفاوت و حتی متضادی وجود دارد. برخی معتقدند سیاستها و پژوهشهای بانک جهانی نتایج مناسب و مفیدی در زمینه پیشبرد و توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه به بار نیاورده است و در مقابل عدهای دیگر به نقش مفید بانک جهانی در کشورهای مذکور معتقد هستند.

آنچه مسلم است ،این است که در عدم موفقیت و یا عدم توسعه کشور های در حال توسعه عوامل دیگری نیز مؤثر بوده اند.

اهم این عوامل عبارتند از:

● اغلب کشورهای در ال توسعه تک محصولی هستند و اقتصاد آنها شرکت وابسته است به صادرات آن محصول که خود مواد اولیه است. این امر با توجه به نوسانات قیمت مواد اولیه به ویژه کاهش قیمت آنها، سبب بروز مشکلات اقتصادی برای کشورهای مذکور بوده است.

● کاهش قدرت خرید کشورهای در حال توسعه- علت این امر برمیگردد به این که درآمدهای صادراتی کشورهای در حال توسعه (چه نفت و چه غیر نفتی) به دلار است و دلار در بازار جهانی در سالهای اخیر سیر نزولی داشته است.

● بالا بودن نرخ رشد جمعیت در کشورهای در حال توسعه

● کاهش دسترسی به بازارهای مالی جهانی به دلیل بحران بدهی‌های جهان و به ویژه افزایش نرخ بهره واقعی در آمریکا.

● محدودیت سرمایه‌گذاری خارجی به دلیل اثر منفی عوامل برون‌زا و مختل‌کننده بر نرخ رشد و اشتغال این کشورها

● عدم وجود استراتژی توسعه خاص در این کشورها

● مغشوش بودن سیاست‌های داخلی

چارچوب فعالیتهای مالی و نقش آتی بانک جهانی

بانک جهان باید در چارچوب فعالیتهای مالی و نقش آتی خود در دهه 1990 نکات مهم زیر را مدنظر قرار دهد:

- ایجاد تعادل و توازن بین سرمایه گذاریهای عمرانی و بنیادی از یک سو و منابع مالی مربوط به برنامه تعدیل اقتصادی در کشورهای عضو که اکثر آنها را کشورهای در حال توسعه تشکیل می دهند.

● اثرات ناشی از عوامل برنامه تعدیل اقتصادی بر ورابط بانک و کشور وام گیرنده.

● چگونگی همکاری صندوق بین المللی پول و بانک جهانی به ویژه در زمانی که اجرای برنامه تعدیل اقتصادی سهم عمده ای را در برنامه های کلی مربوط به رشد وام گیرنده را تشکیل می دهد.

● تاکید بر اهمیت نقش بانک در کمک بلند در کمک به طرح های عمرانی و اجرائی و ادامه قوی تر این نقش در آینده و تامین مالی سرمایه گذاری های بلندمدت و کمک به

● قراردادن اساس عملیات مالی بانک در سالهای آتی در زمینه سرمایه‌گذاری و کمک هرچه بیشتر به کشورهای فقیر، به نحوی که میان سرمایه‌گذاریهای با بازده بالاتر و نیز ظرفیت تولیدی بخشهای مختلف اقتصادی در این کشورها افزایش یابد.

● با توجه به اینکه نیاز ب منابع مالی جدید از سوی کشورهای در حال توسعه عضو بالاست و از طرف دیگر در شرایط جاری سطح کمکهای رسمی عمرانی و نیز تمایل بانکهای تجاری به وام‌دهی بیشتر به مراتب کمتر از دهه‌ها گذشته بوده و تحولات اروپای مرکزی و شرقی و بالا بردن فرضتهای سرمایه‌گذاری در کشورهای صنعتی خود جاذب منابع وسیع مالی در حال حاضر می‌باشند.

بانک جهانی و مراحل مختلف انجام يك پروژه

چنانچه اشاره شد وظیفه اصلي بانک جهانی وام دادن به پروژه‌هاي توسعه است.

پروژه‌هايي مي‌توانند از وام بانک جهانی استفاده کنند که با دقت انتخاب و به طور سیستماتیک ارزیابی شده باشند. به هر حال تاکنون تعداد زیادی پروژه‌هاي خاص توانسته‌اند از بانک جهانی وام‌هاي کم بهره دریافت کنند.

مراحل دور پروژه

1- شناسایی

اولین مرحله از سیکل هر پروژه ،شناسایی پروژه است که هم از نظر بانک و هم از نظر کشور استقراض کننده از اهمیت خاصی برخوردار است.

مراحل دور پروژه

2- آماده سازی پروژه

بعد از اتمام مرحله شناسایی پروژه، پروژه جزء برنامه و امدهی قرار می‌گیرد و وارد دوره‌ای (بین یک یا دو سال) که شامل همکاری بین بانک و کشور و امگیرنده است می‌شود. برای هر پروژه یک «خلاصه پروژه» تهیه می‌شود که در آن اهداف پروژه تفسیر و مسائل اصلی مربوط به هر پروژه شناسایی می‌گردد.

مراحل دور پروژه

3- ارزیابی پروژه

پس از آنکه کلیه بررسی‌های لازم در مورد یک پروژه انجام شد مرحله ارزیابی پروژه آغاز می‌شود مسئولیت این مرحله منحصراً بر عهده بانک است. در ارزیابی پروژه چهار جنبه اصلی (فنی، نهادی، اقتصادی، مالی) مدنظر است.

جبنه فني

پروژه‌ها باید به نحو صحیح طراحی و از طراحی فنی منطقی برخوردار باشند و با استانداردهای موردنظر بانک مطابقت نمایند.

ارزیابی فنی مسائلی از قبیل اندازه فیزیکی طرح، نوع تکنولوژی مورد استفاده، روش ارائه خدمات و ... را در برمی‌گردد و مهمترین بخش آن مربوط به پیش‌بینی هزینه‌ها و نوع مهندسی و اطلاعاتی از این نوع است. به عنوان مثال آیا در صورت تغییر شرایط فیزیکی و افزایش قیمت‌های مورد انتظار در زمان اجرای پروژه میزان وام پرداختی کافی است.

جنبه نهادي

يکي از مهمترين اهداف بانک از وام‌دهي، نهادسازي است. هدف بلند مدت بانک جهاني تشکيل يك نهاد محلي با کارآيي بالا است و اين با اهميت‌تر از انتقال منابع مالي و فراهم کردن تسهیلات فیزیکی است. البته براي موفقیت در نهادسازي و تسلط بر آن که کار ساده‌اي هم نیست باید درک عمیق و صحیحی از محیط فرهنگی کشور وام‌گیرنده وجود داشته باشد.

جنبه اقتصادي

از لحاظ اقتصادي با استفاده از تحليل هزينه - فايده طرحها مي توان پروژه هاي را كه نقش مهم تري در رسيدن به اهداف توسعه کشور دارد انتخاب نمود. در ارزيابي اقتصادي جا يگاه بخشهاي مختلف پروژه وضعيت موسسات بخش خصوصي و دولتي و سياستهاي اصلي دولت مورد بررسي قرار گيرد.

جنبه مالي

ارزیابی مالی پروژه به چند دلیل حائز اهمیت می باشد:

🔧 اطمینان یافتن به اینکه امکانات مالی برای به اجرا درآوردن پروژه موجود کافی است زیرا بانک جهانی همه هزینه های مربوط به پروژه را تقبل نمی کند و پوشش قسمت از این هزینه ها بر عهده دولت (اصتقراض کننده) می باشد.

جنبه مالي

ارزیابی مالی پروژه به چند دلیل حائز اهمیت می باشد:

🔧 وقتی يك موسسه انتقاعي از لحاظ مالي ارزیابی می شود، در واقع اعتبار مالی این موسسه بررسی می گردد که آیا توانایی عمل به تعهدات مالی خود را دارد و آیا می تواند با استفاده از منابع داخلی خود، بازدهی اش را افزایش دهد و منابع مالی لازم را برای برطرف کردن نیازها سرمایه ای آینده ایجاد کند.

جنبه مالي

ارزیابی مالی پروژه به چند دلیل حائز اهمیت می باشد:

🔨 در واقع ارزیابی مالی پروژه بازپرداخت هزینه های عملیاتی و سرمایه گذاری را توسط کسانی که از اجرای پروژه منفعت می برند نیز مورد بررسی قرار می دهد. ا ز جمله روش های بازپرداخت این هزینه ها، دریافت مالیات عمومی، پرداخت هزینه های آبیاری و ملزم کردن کشاورزان به فروش محصول خود به بخش دولتی با قیمت های کنترل شده می باشد.

مذاکره و ارائه گزارش در هیئت مدیره

در این مرحله بانک جهانی و کشوری که تحت وام‌دهی بانک قرار می‌گیرد تلاش می‌کنند تا به توافق‌هایی جهت موفقیت هر چه بیشتر و تضمین موفقیت پروژه برسند که این توافقات به تعهدات قانونی تبدیل می‌شود و در سند‌های مربوط به وام منظور می‌گردد.

نظارت و اجرا

در این مرحله اجرایی عملی پروژه مطرح می‌شود، مسئولیت اجرایی پروژه به عهده کشور وام گیرنده می‌باشد و با مساعدتهای بانک جهانی که قبلاً با کشور استقرایز کننده توافق شده است، عملی می‌گردد و بانک جهانی از طریق آموزش کارکنان، اعزام مدیران و مشاورین غیر بومی، برای همکاری در امر نظارت و ساخت پروژه به این کشورها کمک می‌کنند و بانک به عنوان ناظر بر اجرای پروژه، وظیفه خود را انجام می‌دهد.

اهداف اصلي بانک جهاني از نظارت بر پروژه

همکاري با کشورهاي وام گیرنده جهت دستيابي به اهداف توسعه‌اي و ياري اين کشورها هنگام مقابله با مشکلات ناشي از اجراي پروژه مي‌باشد.

دومين هدف بانک جهاني از نظارت بر اجراي پروژه، جمع‌آوري تجربيات گذشته جهت طراحي و آماده‌سازي پروژه‌ها در آينده و نيز بهبود و اصلاح سياست‌ها و رويه‌هاي اتخاذ شده در گذشته مي‌باشد.

یکی از مراحل مهم نظارت بر پروژه، تدارک خرید کالاها و مواردی که از طریق وام تامین مالی میشوند می باشد. تدارک خرید کالا بر اساس توصیه و رهنمودهای بانک جهانی در موافقتنامهها، توسط کشور استقراض کننده صورت میگیرد. این رهنمودها، تهیه و تدارک کالا و کار مورد نیاز را با روشهایی کاملاً اختصاصی و کارآمد طراحی میکنند.

ارزشیابی

در سال 1970 يك سیستم ارزیابی به عنوان آخرین مرحله سیکل يك پروژه تشکیل شد. برای آنکه بررسی و رسیدگی به پروژه از طریق همکاری بانک جهانی استقلال لازم را داشته باشد اداره‌ی ارزشیابی عملیات (OED) تشکیل گردد. کلیه کارکنان آن مستقل از کارکنان اجرایی بانک بوده و گزارشات خود را مستقیماً به مدیران اجرایی ارائه می‌دهند.

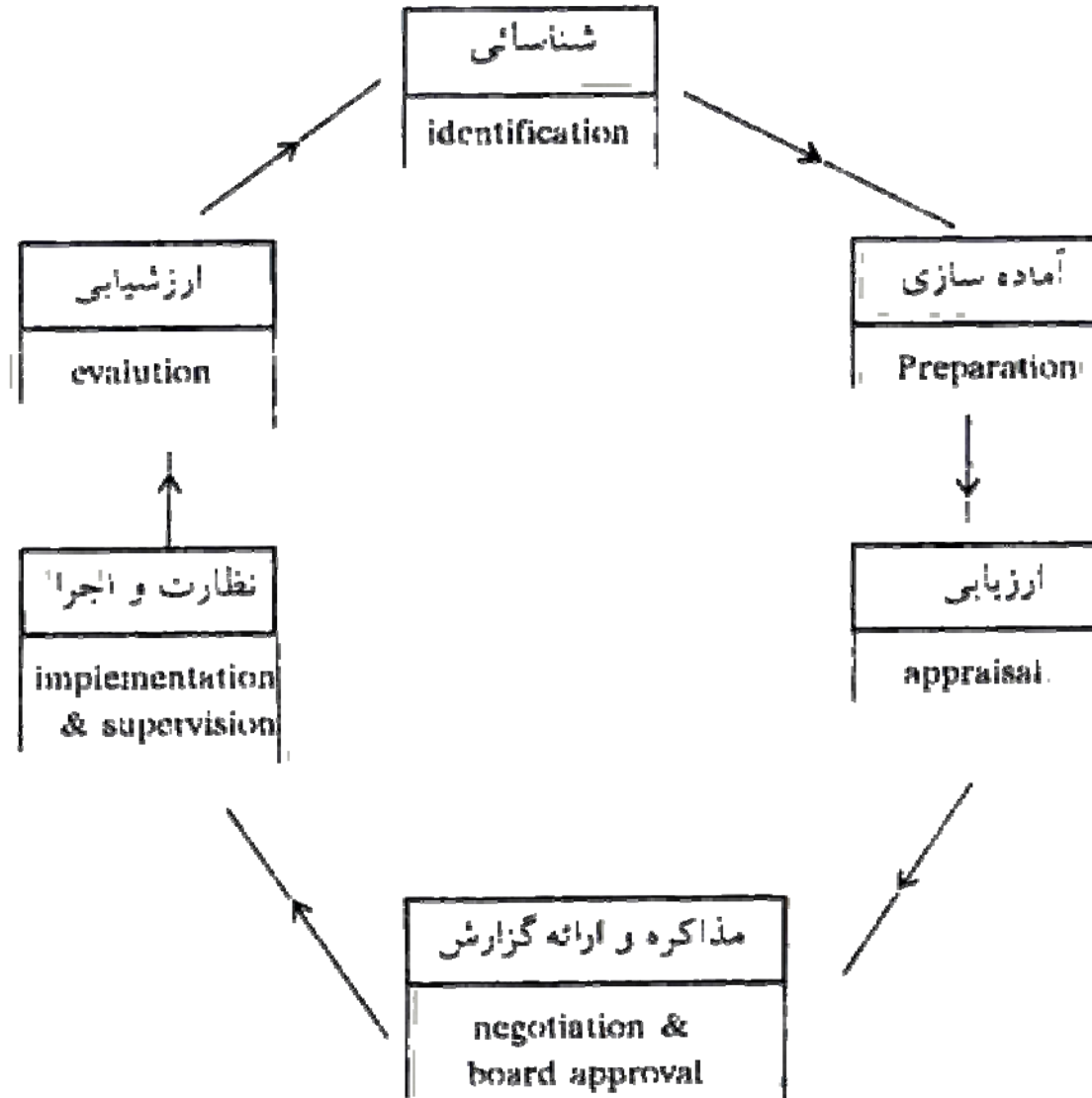

ارزشیابی

در واقع می‌توان گفت سیستم ارزشیابی، مجموعه با ارزشی از اطلاعات تکمیلی است که از جریان وسیع‌تر گزارشات نظارتی مربوط به هر پروژه به دست می‌آید. برخی از اطلاعات معایب و خطاهای موجود در اجرای پروژه را نشان می‌دهد و بسیاری از این یافته‌ها نیز موجب اطمینان بیشتر از صحت کار پروژه و سیاست‌های اتخاذ شده، می‌گردند.

دور جاری پروژه

تدارك خريد بر اساس وامهاي بانك جهاني

وقتي کشور تحت وامدهي بانك جهاني قرار مي‌گيرد مسئوليت اجراي پروژه و تدارك خريد نيز بر عهده کشور وام‌گيرنده است. البته تدارك خريد ممکن است از طريق موسسه‌اي که از طرف دولت پروژه را بر عهده گرفته نيز انجام شود.

بانک جهانی همواره تلاش می‌کند تا کشورهای استقرایز کننده به نحو مطلوبی از منابع مالی استفاده کنند و تدارک خرید خود را با یک روش کاملاً اقتصادی انجام دهند تا منابع مالی آنها هدر نرود، لذا از طریق ایجاد مناقصه رقابتی بین‌المللی (ICB) تا حدی این هدف خود را عملی کرده است.

مناقصه رقابتي بين المللي (ICB)

مناقصه رقابتي بين المللي (ICB) بايد در سطح بين المللي مطرح شود و شامل دو مرحله است :

● اعلان عمومي خريد

● انتشار آگهي هاي خاص براي مناقصه هاي خريد

تدارك خرید در مورد پروژه‌هایی با تامین مالی مشترك

وقتی تامین مالی يك پروژه علاوه بر بانک از طریق منابع مالی دیگری نیز تامین مالی مشترك می شود شرایط مختلفی بر خرید در این پروژه‌ها اثر می‌گذارد و هدف اصلی این است که خرید با روش اقتصادی که مطابق با مقررات و قوانین مختلف تامین مالی است، انجام پذیرد.

ترتیبات خرید در ارتباط با سه منبع عمده تامین مالی مشترک

آژانس کمکهای رسمی

وقتی در تامین مالی مشترک پروژه، آژانس‌های رسمی از جانب دولت تامین مالی قسمتی از پروژه را برعهده می‌گیرند برای عرضه کنندگان داخلی فرصتهایی به وجود می‌آید. البته این کمکها اغلب دارای ضوابط و شرایط خاص خود می‌باشد. به همین لحاظ بیشتر عملیات تامین مالی مشترک پروژهها با استفاده از روش تامین مالی موازی صورت می‌گیرد.

ترتیبات خرید در ارتباط با سه منبع عمده تامین مالی مشترک

آژانس های اعتبار صادراتی

اغلب پروژه های بانک جهانی علاوه بر تامین مالی توسط استقراض کننده و بانک برای تامین بقیه هزینه های پروژه نیاز به ورود کالاهای سرمایه ای دارد و این باعث استفاده از روش تامین مالی اعتبار صادراتی می شود.

تامین مالی به وسیلهی آژانس‌های اعتبار صادراتی به دو روش صورت می‌پذیرد:

روش اول: با توجه به اینکه آژانس‌های اعتبار صادراتی با خرید کالا از کشور خود، کشور استقراض کننده را تامین مالی می‌کنند لذا روش تامین مالی موازی مورد استفاده قرار می‌گیرد. حداکثر تامین مالی توسط این آژانس‌های اعتباری صادراتی 85 درصد از هزینه‌ی خرید کالا است. بقیه هزینه پروژه را بانک جهانی با استفاده از ترتیبات مالی مشترک با آژانس‌های اعتبار صادراتی از طریق پیش‌پرداخت خرید تامین مالی می‌کند.

تامین مالی به وسیله‌ی آژانس‌های اعتبار صادراتی به دو روش صورت می‌پذیرد:

روش دوم: در این روش تهیه و تدارک خرید کالا و خدمات برای پروژه به مجموعه‌هایی تقسیم می‌شود و عرضه‌کنندگانی که شرایط لازم را داشته باشند جهت شرکت در مناقصه دعوت می‌شوند. شرکت کنندگان در مناقصه پیشنهاد قیمت در مورد یک مجموعه یا بیشتر را به صورت نقدی و یا به شکل اعتبار صادراتی ارائه می‌دهند.

برنامه اهرم پیشرفته اعتبار صادراتی (EXCEL)

در سال 1988 به منظور ایجاد تسهیلات در حمایت از اعتبار صادراتی برای نهادهای بخش خصوصی این برنامه طراحی شد عملی شدن برنامه (EXCE) مشروط به دو شرط زیر است:

● از دیدگاه کلان اقتصادی ساختار کشور استقرار کننده به گونه‌ای باشد که زمینه مطلوب و مساعد برای جذب و تشکیل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی فراهم شود.

برنامه توسعه یافته تامین مالی مشترک (ECO)

تصویب برنامه و اهداف آن

برنامه توسعه یافته تامین مالی مشترک در سال 1989 توسط بانک جهانی تصویب شد. اهداف این برنامه عبارتند از:

✘ **تطبيق تامین مالی مشترک تجاری با تغییرات بازار و تطبيق برنامه تامین مالی مشترک خصوصی با تغییرات اعتباری و بازارهای سرمایه.**

✘ **حمایت از وامگیرندگان واجد شرایط به منظور دستیابی به بازارهای خصوصی و عمومی سرمایه.**

✘ **پوشش خطرات استقراض کنندگان بخش خصوصی از طریق ارتقاء جریان اضافی مالی**

برخی از اجزای برنامه‌های ECO

ضمانت وام‌های تجاری :

بانک جهانی از طریق وام‌های بانک‌های تجاری ، بازارهای اعتباری بلندمدت و میان مدت ، ضمانت تامین مالی پروژه‌هایی را که مطلوب تشخیص می‌دهد فراهم می‌آورد.

منافع برنامه ECO

منافع ناشی از برنامه‌های ECO به سه بخش تقسیم می‌شود:

■ در مورد وام‌گیرندگان

■ برای پرداخت کنندگان وام

■ برای بانک جهانی

فصل سوم

سایر مؤسسات گروه بانک جهانی

شرکت مالی بین‌المللی (International financial corporation)

شرکت مالی بین‌المللی در سال 1956 تاسیس شد. این شرکت یکی از موسسات وابسته به گروه بانک جهانی است. هدف اصلی از تاسیس شرکت همان کمک به توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورهای در حال توسعه بوده است.

سازمان تشکیلات

صرفنظر از مسئله اعضا و چگونگی به عضویت درآمدن کشورهای مختلف در شرکت مالی بین‌المللی (IFC) که بدانها پرداخت خواهد شد، مدیریت و اداره شرکت مذکور به عهده مدیریت و تشکیلات بانک جهانی است. شرکت مالی بین‌المللی برای انجام امور اجرایی و سایر خدمات از بانک دستور می‌گیرد و محل اصلی آن همان محل اصلی بانک جهانی است.

عضویت و حق رأی

برای اینکه کشوری در شرکت مالی بین‌المللی (IFC) عضو شود، شرط لازمی وجود دارد و آن شرط لازم، عضویت در بانک جهانی است. تعداد اعضای شرکت مالی بین‌المللی در ابتدای تاسیس پنجاه و شش (56) کشور بود و از آن پس به بعد تعداد اعضا افزایش داشته است. شرکت مذکور در ابتدای سال 1989 میلادی دارای یکصد و سی و چهار (134) عضو بود یکصد و چهارده تایی (114) آن در زمره کشورهای در حال توسعه بودند. تعداد اعضا تا پایان سال مالی 1992 به یکصد و چهار و هفت (147) کشور رسید. با تحقق عضویت سه کشور دیگر، هم اکنون این شرکت دارای یکصد و پنجاه (150) عضو می باشد.

حق رأی

هر کشور عضو دویست و پنجاه (250) رأی اولیه دارد و به ازای هر سهم اضافی، یک رأی خواهد داشت. تمامی تصمیمات شرکت مالی بین‌المللی (IFC) به غیر از برخی موارد مشخص در صورتی قابل اجرا است که اکثریت آرا به دست آمده باشد.

ارکان شرکت

شرکت مالی بین‌المللی دارای یک هیئت نمایندگان و رئیس آن، یک هیئت مدیره، یک رئیس هیئت مدیره، یک رئیس کل و تعدادی کارمند است.

هیئت نمایندگان

هیئت نمایندگان متشکل از نماینده و نماینده علی‌البدل کشورهای عضو است. این نمایندگان، همان نمایندگان مربوطه در بانک جهانی هستند.

هیئت نمایندگان بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در شرکت مالی بین‌المللی است و می‌تواند اختیارات خود را به جزء موارد زیر به هیئت مدیره واگذار کند:

◆ پذیرش عضو جدید و تعیین شرایط آن

◆ تغییر سرمایه شرکت (افزایش یا کاهش)

◆ تفسیر مواد اساسنامه شرکت

ادامه موارد منع واگذاري اختيار

همكاري با ديگر سازمانهاي بين المللي

تعليق عضويت يك عضو

تقسيم سود سالانه

توقف فعاليت و تقسيم دارائيهاي شركت

هیئت مدیره

هیئت مدیره شرکت مالی بین المللی را همان اعضای هیئت مدیر بانک جهانی تشکیل می دهند. رئیس بانک جهانی، رئیس هیئت مدیره شرکت مالی بین المللی هم می باشد ولیکن حق رأی ندارد مگر اینکه آرای مخالف و موافق برابر شوند.

رئیس کل

رئیس کل شرکت مالی بین‌المللی عهده‌دار امور جاری و روزانه شرکت است. این شخص به پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و توسط اعضای آن انتخاب می‌شود. رئیس کل شرکت در جلسات هیئت مدیره شرکت می‌کند ولی حق رأی ندارد.

کارکنان

کارکنان شرکت مالی بین المللی از میلتهای مختلف هستند که بیشتر آنها در سطح کارشناس و کارشناس ارشد می باشند.

اداره‌ها

شرکت مالی بین‌المللی (IFC) دارای شش اداره تحت عنوانین:

اداره سرمایه‌گذاری اداره حقوقی

اداره مهندسی

اداره مدیریت امور مالی

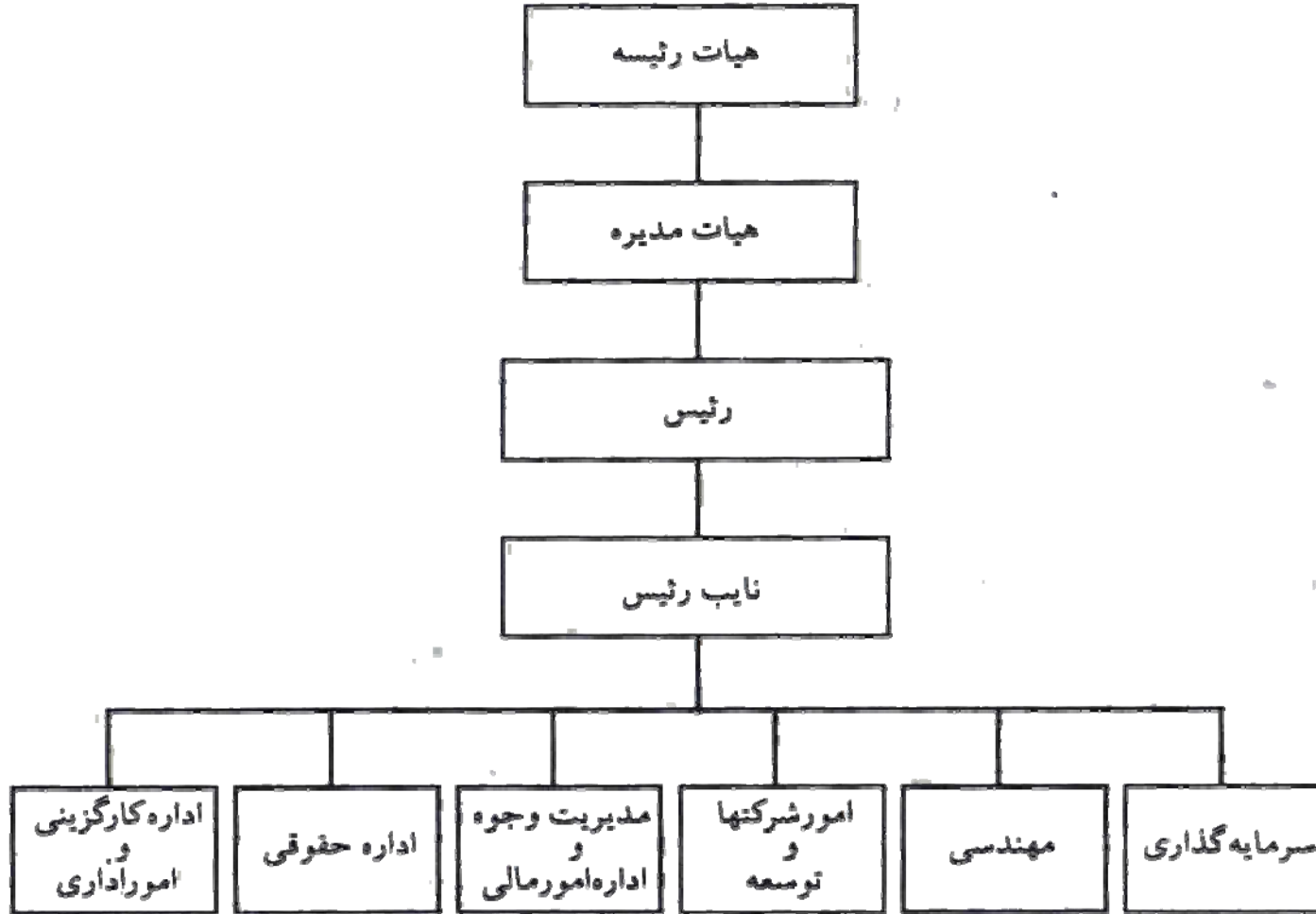
اداره امور شرکتها و توسعه

اداره کارگزینی

امور اداری

نمودار سازمانی شرکت مالی بین المللی

فعالیت‌های شرکت مالی بین المللی

چگونگی فعالیت، حدود اختیارات در تقسیم مسئولیت‌ها در شرکت مالی بین‌المللی (IFC) در قالب یک اساسنامه تعیین شده که این اساسنامه به تصویب کشورهای عضو رسیده است. به طور کلی فعالیت‌های شرکت در دو زمینه مالی و خدمات مشاوره‌ای است. در فعالیت‌های مالی در جهت تجهیز بیشتر جریان منابع مالی بخش خصوصی، مشارکت در ریسک‌های موجود در سرمایه‌گذاریها در ممالک در حال توسعه و در تامین هزینه‌های امکان‌سنجی طرحها گام برمیدارد.

هدف آژانس تضمین سرمایه گذاری چند جانبه

هدف از تأسیس آژانس سرمایه‌گذاری چند جانبه (MIGA)، همکاری با کشورهای توسعه یافته و سرمایه‌گذاران بالقوه برای تقویت و تشویق جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به سوی کشورهای در حال توسعه عضو به منظور انجام طرح‌های مولد در این کشورها بوده است.

برای رسیدن به این هدف و رفع موانع موجود در این راه آژانس مذکور به دو طریق عمل می‌کند:

□ تضمین سرمایه‌گذاری : نظیر بیمه و بیمه مشترک، برای کاهش ریسکها و مخاطرات غیربازرگانی در کشور مورد نظر .

□ ارائه خدمات مشاوره‌ای به کشورهای در حال توسعه به منظور جلب سرمایه

گذاری خارجی و انجام فعالیت‌های مکمل جهت بهبود جریان سرمایه‌گذاری به این کشورها.

سازمان و تشکیلات

عضویت

آژانس تضمین سرمایه گذاری چند جانبه (MIGA) دارای دو گروه عضو است. یک گروه متشکل از کشورهای توسعه یافته است که صدور سرمایه ها عمدتاً به توسط اعضای این گروه صورت می گیرد، و گروه دیگر متشکل از کشورهای در حال توسعه است.

سازمان و تشکیلات

سهامیه

سهامیه تعداد سهام هر عضو بر اساس معیارهایی توسط هیئت نمایندگان تعیین می‌شود، با این حال نباید سهامیه هر عضو کمتر از پنجاه سهم یا پانصد هزار (500000) حق برداشت مخصوص (SDR) باشد و باید متناسب با قدرت اقتصادی آنها باشد.

سازمان و تشکیلات

سیستم رأی گیری

در آژانس تضمین سرمایه‌گذاری چند جانبه (MIGA) هر عضو یکصد و هفتاد و هفت (177) رأی به علاوه یک رأی به ازای هر سهم از سهام خود، دارد.

سازمان و تشکیلات

ارکان

آژانس تضمین سرمایه‌گذاری چند جانبه (MIGA) مانند هر سازمان و شرکتی دارای ارکانی است. ارکان این آژانس عبارت است از هیئت مدیره، رئیس و کارکنان است.

